

บันทึกการประชุม
คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
ครั้งที่ ๙๔
วันจันทร์ ที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙
ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

กรรมการผู้มาประชุม คือ

๑. นายมีชัย ฤชุพันธุ์	ประธานกรรมการ
๒. นายสุพจน์ ไข่มุกด์	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายอภิชาต สุขัคคานนท์	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. นายอมร วาณิชวิวัฒน์	โฆษกกรรมการ
๕. นายชาติชาย ณ เชียงใหม่	โฆษกกรรมการ
๖. นายอุดม รัฐอมฤต	โฆษกกรรมการ
๗. นางกิริณา สุมาวงศ์	กรรมการ
๘. นางจุรี วิจิตรวาทการ	กรรมการ
๙. นายนิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย	กรรมการ
๑๐. นายเอียรชัย ณ นคร	กรรมการ
๑๑. พลเอก นิวัติ ศรีเพ็ญ	กรรมการ
๑๒. นายประพันธ์ นัยโกวิท	กรรมการ
๑๓. นายภัทร คำพิทักษ์	กรรมการ
๑๔. นายภูมรัตน์ ทักษาดิพงษ์	กรรมการ
๑๕. พลตรี วีระ โรจน์นาศ	กรรมการ
๑๖. นายศุภชัย ยาวะประภาษ	กรรมการ
๑๗. พลเอก อัฐพร เจริญพานิช	กรรมการ
๑๘. นายปกรณ์ นิลประพันธ์	เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง
๑๙. นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง	เลขานุการกรรมการ คนที่สอง

กรรมการผู้ไม่มาประชุม คือ

๑. นายนคริต สิงห์เสนี	(ลาการประชุม)
๒. นายอัษฎพร จารุจินดา	(ลาการประชุม)

ผู้เข้าร่วมประชุม คือ

ผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑. นายจันทพันธ์ ทังสุบุตร

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ

๒. นายวราห์ เห่งพุ่ม

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

นายนาถ ดวงวิชัย

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานประธานรัฐสภา

ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

๑. นางกาญจนารัตน์ ลีวิโรจน์

๒. นายเชษฐา โทณะวนิก

๓. รองศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย

เริ่มประชุมเวลา ๑๓.๔๐ นาฬิกา

เมื่อกรรมการมาครบองค์ประชุมแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวเปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

คณะกรรมการมีมติเลื่อนรับรองบันทึกการประชุม

(บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๐ วันจันทร์ ที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๘ ถึงครั้งที่ ๙๓ วันศุกร์ ที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ อยู่ระหว่างการตรวจทานของนายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง)

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องพิจารณา

พิจารณาความเห็นต่อร่างรัฐธรรมนูญเบื้องต้น

ก่อนเข้าสู่ระเบียบวาระการประชุม นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะรองประธานอนุกรรมการติดตามและรวบรวมความคิดเห็นของประชาชน คนที่หนึ่ง ได้แจ้งต่อที่ประชุมถึงผลการประชุมร่วมกันระหว่างคณะอนุกรรมการติดตามและรวบรวมความคิดเห็นของประชาชนและคณะอนุกรรมการรับฟังและสรุปความคิดเห็นที่มีผู้เสนอแนะ เรื่องการรายงานผลการจัดเวทีสัมมนารับฟังความคิดเห็นของประชาชนในจังหวัดต่างๆ

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า ในเวทีสัมมนารับฟังความคิดเห็นของประชาชนซึ่งจัดเวทีสัมมนาที่สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ซึ่งมีผู้เข้าร่วมสัมมนาจากสภาองค์กรชุมชน จำนวนประมาณสองร้อยคน โดยภาพรวมผู้เข้าร่วมสัมมนาเห็นด้วยกับหลักการที่บัญญัติในร่างรัฐธรรมนูญ (ร่างเบื้องต้น) และในประเด็นที่คณะกรรมการได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตราต่าง ๆ ตามที่

มีผู้เสนอความเห็นหรือมีข้อเสนอแนะต่อร่างรัฐธรรมนูญ เช่น การแก้ไขเพิ่มเติมในหมวดสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย เป็นต้น นอกจากนั้น ผู้เข้าร่วมสัมมนาได้แสดงความเห็นเพิ่มเติมในเรื่องต่างๆ ดังนี้

๑. ควรจัดระเบียบผังเมืองของกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

๒. แนวนโยบายแห่งรัฐในเรื่องการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่นนั้น ผู้เข้าร่วมสัมมนาที่นับถือศาสนาอิสลามได้เสนอความเห็นต่อร่างมาตรา ๖๓ โดยเห็นด้วยกับหลักการที่คณะกรรมการได้บัญญัติในเรื่องการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่นซึ่งเป็นหลักการที่ดีและไม่ควรมีการแก้ไขเนื่องจากเรื่องการนับถือศาสนานั้นเป็นเรื่องละเอียดอ่อน หากคณะกรรมการมีการแก้ไขก็อาจทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งในสังคมขึ้นได้

๓. เรื่องสิทธิของผู้พิการในร่างมาตรา ๖๘ มีข้อเสนอให้เพิ่มเติมหลักการเพื่อรองรับคุณภาพชีวิตของผู้พิการทางสายตาให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างอิสระ รัฐไม่ควรกำหนดเงื่อนไขที่เป็นการบังคับหรือจำกัดสิทธิของผู้พิการทางสายตาในการประกอบอาชีพ หรือการดำรงชีวิตประจำวัน

๔. เรื่องการศึกษา มีข้อเสนอแนะให้ปรับเปลี่ยนวิธีการรับนักเรียนเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนในเขตหนองจอกและเขตบางกะปิ โดยให้โควตาแก่นักเรียนซึ่งมีภูมิลำเนาในพื้นที่เขตหนองจอกและเขตบางกะปิ เข้าศึกษาในโรงเรียนให้เต็มจำนวนก่อนให้โควตาแก่นักเรียนจากนอกพื้นที่

๕. ปัญหาเด็กและเยาวชน มีข้อเสนอแนะให้บัญญัติในรัฐธรรมนูญกำหนดให้รัฐมีหน้าที่กำหนดกลไกการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนต่างๆ เช่น ปัญหาการตั้งท้องก่อนวัยอันควร ปัญหาการติดเกม หรือปัญหาการหนีเรียน เป็นต้น ซึ่งประเด็นดังกล่าวได้ชี้แจงว่าคณะกรรมการได้ตระหนักและให้ความสำคัญกับปัญหาดังกล่าว แต่เบื้องต้นควรเป็นหน้าที่ของผู้ปกครองที่จะต้องดูแลโดยร่วมกับโรงเรียนในการดำเนินการแก้ไขปัญหา ซึ่งจากปัญหาดังกล่าวเป็นตัวสะท้อนสังคมไทยในปัจจุบันว่าเด็กและเยาวชนยังขาดความมีระเบียบวินัย

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะรองประธานอนุกรรมการติดตามและรวบรวมความคิดเห็นของประชาชน คนที่หนึ่ง กล่าวว่า จากที่ได้เข้าร่วมเวทีสัมมนารับฟังความคิดเห็นของประชาชนซึ่งจัดที่สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ได้นำเพาเวอร์พอยต์ (PowerPoint) ที่นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง จัดทำขึ้นไปนำเสนอประกอบการบรรยายให้แก่ผู้เข้าร่วมสัมมนาได้เห็นว่าร่างมาตราต่างๆ ที่มีผู้เสนอความเห็นต่อร่างรัฐธรรมนูญในประเด็นต่างๆ นั้น คณะกรรมการได้แก้ไขเพิ่มเติมในเรื่องใดบ้าง ซึ่งในภาพรวมผู้เข้าร่วมสัมมนาดำเนินการเกี่ยวกับการแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตราต่างๆ ตามที่มีผู้เสนอความเห็นต่อร่างรัฐธรรมนูญ (ร่างเบื้องต้น) นอกจากนั้น ได้ชี้แจงเพื่อสร้างความเข้าใจถึงแนวคิดของคณะกรรมการในการบัญญัติหลักการต่างๆ ในร่างรัฐธรรมนูญว่า คณะกรรมการจะบัญญัติเฉพาะหลักการสำคัญไว้ในร่างรัฐธรรมนูญ จึงทำให้เนื้อหาที่บัญญัติในแต่ละมาตรามีเนื้อหาที่สั้นและกระชับ โดยคณะกรรมการได้บัญญัติหลักการเพื่อรองรับการดำเนินการของภาครัฐในเรื่องต่างไว้ในร่างมาตรา ๓ วรรคสอง แล้วว่า “รัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์กรอิสระ และหน่วยงานของรัฐ ต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และหลักนิติธรรม เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวม” ซึ่งแตกต่างจากรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ โดยคณะกรรมการได้เพิ่มความว่า “เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวม” ซึ่งเป็นหลักการที่รองรับว่าการดำเนินการของรัฐในทุกเรื่องจะต้องคำนึงถึงและยึดผลประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวมเป็นหลัก

ส่วนความเห็นที่มีผู้เสนอแนะและเป็นเรื่องสำคัญนั้น คณะกรรมการก็ได้แก้ไขเพิ่มเติมหลักการในร่างมาตราต่างๆ ตามที่มีผู้เสนอความเห็นด้วยแล้ว เช่น หลักการเรื่องสิทธิชุมชน หลักการที่บัญญัติในเรื่องสิทธิและเสรีภาพของประชาชน หรือเรื่องหน้าที่ของรัฐ เป็นต้น

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า ในเรื่องความหมายของความว่า “รัฐต้อง” ที่บัญญัติในหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ กับความว่า “รัฐพึง” ที่บัญญัติในหมวด ๖ แนวนโยบายแห่งรัฐนั้น ได้อธิบายเพื่อสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้เข้าร่วมสมมนาให้รับทราบถึงความแตกต่างของรูปแบบการบัญญัติหลักการในหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐกับหมวด ๖ แนวนโยบายแห่งรัฐว่า ความว่า “รัฐพึง” ที่บัญญัติในหมวด ๖ แนวนโยบายของรัฐนั้น ควรให้เป็นดุลพินิจของรัฐที่จะพิจารณาว่าแนวนโยบายแห่งรัฐเรื่องใดมีความจำเป็นเร่งด่วนจะต้องดำเนินการก่อนก็ให้รัฐดำเนินการในเรื่องนั้น แต่ความว่า “รัฐต้อง” ที่บัญญัติในหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐนั้น คณะกรรมการกำหนดให้เป็นหน้าที่ของรัฐโดยตรงที่ต้องดำเนินการ รัฐจะใช้ดุลพินิจดำเนินการหรือไม่ดำเนินการไม่ได้ หากรัฐหลีกเลี่ยงหรือละเลยไม่ดำเนินการตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้เป็นหน้าที่ของรัฐ หน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ไม่ดำเนินการก็อาจถูกฟ้องร้องดำเนินคดีได้

ส่วนช่วงการแบ่งกลุ่มย่อยในเวทีสมมนา กลุ่มที่หนึ่ง มีข้อเสนอแนะในเรื่องผังเมืองตามคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติเนื่องจากประชาชนที่เกี่ยวข้องไม่ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย นอกจากนั้น ผู้เข้าร่วมสมมนามีข้อเสนอในเรื่องอื่น ๆ เช่น เรื่องประมงชายฝั่ง เรื่องแรงงานนอกระบบควรได้รับการดูแลอย่างเท่าเทียม และเรื่องการปิดประกาศตามกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการ ภาครรัฐควรปิดประกาศรายละเอียดในเรื่องการจัดซื้อจัดจ้างให้ประชาชนได้รับทราบ และกิจการที่มีผลกระทบต่อประชาชนจะต้องให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนอย่างแท้จริง เป็นต้น

กลุ่มที่สอง มีข้อเสนอแนะเรื่องการรับรู้สาธารณะ นโยบายว่าด้วยเรื่องการผังเมือง การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และข้อเสนอแนะด้านต่างๆ การแก้ไขกฎหมายให้ลดจำนวนประชาชนที่จะเข้าซื้อเสนอกฎหมายจากสองหมื่นคนเหลือหนึ่งหมื่นคน และการจัดซื้อจัดจ้างต้องเปิดเผยให้ประชาชนได้รับรู้

กลุ่มที่สาม มีข้อเสนอแนะเรื่องการกระจายอำนาจ การสร้างประชาธิปไตย การพัฒนาประเทศต้องคำนึงถึงประชาชนเป็นหลัก ประชาชนเป็นจุดศูนย์กลาง และประชาชนมีส่วนร่วม

นายอภิชาติ สุจริตานนท์ รองประธานกรรมการ คนที่สอง กล่าวว่า ในเวทีสมมนารับฟังความคิดเห็นของประชาชนซึ่งจัดเวทีสมมนาที่จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งมีผู้เข้าร่วมสมมนาประมาณสองร้อยคน ส่วนรายละเอียดการรายงานขอให้นายภัทร คำพิทักษ์ กรรมการ ซึ่งได้เดินทางไปสมมนาด้วยเป็นผู้รายงาน

นายภัทร คำพิทักษ์ กรรมการ กล่าวว่า ในเวทีสมมนารับฟังความคิดเห็นของประชาชนซึ่งจัดเวทีสมมนาที่จังหวัดร้อยเอ็ดนั้น กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วยตัวแทนสภาองค์กรชุมชนและประชาชนมาจากหกจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ในภาพรวมผู้เข้าร่วมสมมนาพอใจกับการแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญ (ร่างเบื้องต้น) ที่คณะกรรมการได้แก้ไขเพิ่มเติมในประเด็นต่างๆ ที่มีผู้เสนอความเห็น โดยกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมสมมนานั้นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามได้เคยเข้าร่วมเวทีสมมนาที่จัดโดยคณะกรรมการมาครั้งหนึ่งแล้ว

ส่วนความเห็นหรือข้อเสนอแนะที่ผู้เข้าร่วมสมมนาได้เสนอความเห็นในประเด็นต่างๆ ที่น่าสนใจดังนี้

๑. ร่างมาตรา ๕๑ เรื่องหน้าที่ของรัฐในการดำเนินการให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพและคุณภาพได้มาตรฐานอย่างทั่วถึง มีข้อเสนอแนะว่าควรกำหนดให้รัฐดำเนินการให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งระบบ

๒. คุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น ควรกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นให้ชัดเจนในรัฐธรรมนูญ

๓. การมีส่วนร่วมของประชาชนในภาคการเมืองระดับท้องถิ่น ควรกำหนดให้สภาองค์กรชุมชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในสภาท้องถิ่นด้วย

๔. การศึกษา ควรเร่งดำเนินการปฏิรูปการศึกษาให้เป็นวาระเร่งด่วนและระบุให้ชัดเจนในรัฐธรรมนูญ

๕. บัตรเลือกตั้งใบเดียว ผู้เข้าร่วมสัมมนาตั้งข้อสังเกตว่าการใช้บัตรเลือกตั้งใบเดียวจะทำให้เกิดผลเปลี่ยนแปลงทางการเมืองหรือทำให้พรรคการเมืองชนะการเลือกตั้งแบบเสียงข้างมากได้หรือไม่

นายอภิชาติ สุจริตานนท์ รองประธานกรรมการ คนที่สอง กล่าวว่า พลเอก ชูศิลป์ คุณาไทย สมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ได้เสนอความเห็นเกี่ยวกับหลักการเรื่องสาธารณสุขว่า ร่างรัฐธรรมนูญในหมวดหน้าที่ของรัฐ ยังขาดหลักการในเรื่องการส่งเสริมให้ประชาชนมีสุขภาพที่ดี และมีการติดอาวุธทางปัญญาด้านสุขภาพให้แก่ประชาชน โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีความรู้ด้านสุขภาพอย่างเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ในการดูแลสุขภาพให้แก่บุคคลในครอบครัวและชุมชนได้ การที่รัฐจะสามารถดำเนินการให้ประชาชนมีความรอบรู้ด้านสุขภาพจะต้องใช้วิธีการให้การศึกษาด้านสุขภาพที่มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับสถานการณ์การเจ็บป่วยของประชาชนและโรคต่างๆ ที่เป็นข้อมูลปัจจุบัน โดยเฉพาะข้อมูลเกี่ยวกับสภาวะฉุกเฉินที่คุกคามต่อชีวิตและความพิการของประชาชนเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง และจากข้อมูลเหตุฉุกเฉินจากอุบัติเหตุจราจร ผู้ป่วยฉุกเฉินในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ มีจำนวนถึงหกหมื่นคน ที่เสียชีวิตนอกโรงพยาบาลหรือเสียชีวิตในขณะนำตัวส่งโรงพยาบาล ดังนั้น ในหมวดหน้าที่ของรัฐควรเพิ่มหลักการว่า รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับความคุ้มครองในภาวะฉุกเฉินที่คุกคามต่อชีวิตและความพิการโดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการและบริหารจัดการระบบการช่วยเหลือฉุกเฉินในพื้นที่ นอกจากนั้น เสนอให้บัญญัติหลักการในเรื่องการปฏิรูประบบการแพทย์ฉุกเฉินเพื่อลดอัตราการเสียชีวิตของประชาชนไว้ในรัฐธรรมนูญด้วย

นายภัทร คำพิทักษ์ กรรมการ กล่าวว่า ในเวทีสัมมนารับฟังความคิดเห็นของประชาชนซึ่งจัดเวทีสัมมนาที่จังหวัดร้อยเอ็ด มีข้อเสนอแนะในหมวดการปกครองส่วนท้องถิ่นที่คณะกรรมการได้บัญญัติหลักการไว้ในร่างมาตรา ๒๐๖ และร่างมาตรา ๒๐๗ กำหนดเรื่องการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบใดให้คำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นและความสามารถในการปกครองตนเองในด้านรายได้ จำนวนและความหนาแน่นของประชากร และพื้นที่ที่ต้องรับผิดชอบประกอบกันนั้น จากการตรวจสอบข้อมูลพบว่าปัญหาในเรื่องการปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีความเหมาะสมกับพื้นที่ หรือบางพื้นที่มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายประเภทในหมู่บ้านเดียว ดังนั้น คณะกรรมการควรบัญญัติหลักการในลักษณะให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองส่วนท้องถิ่นโดยให้มีการยุบ การรวม หรือการยกเลิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายในเขตพื้นที่เดียวกันให้เหลือเพียงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเดียว รวมทั้งกำหนดกลไกการขับเคลื่อนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นไปตามหลักการที่บัญญัติในร่างมาตรา ๒๔๖ และร่างมาตรา ๒๔๗

ประธานกรรมการกล่าวว่า เรื่องการปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ในทางทฤษฎีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีขนาดพื้นที่ ประชาชน และรายได้ที่เพียงพอต่อการบริหารจัดการตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ควรแยกประเภทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นออกเป็นหลายรูปแบบโดยจัดตั้งในเขตพื้นที่เดียวกัน ซึ่งขณะนี้ภาครัฐอยู่ระหว่างดำเนินการร่างกฎหมายเพื่อจัดระเบียบและบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยการยุบรวม ขยาย หรือยกเลิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางประเภท ซึ่งส่วนตัวไม่เห็นด้วยกับการบัญญัติหลักการไว้ในรัฐธรรมนูญให้มีการยุบรวม ขยาย หรือยกเลิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเนื่องจากอาจทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติและจะมีผู้โต้แย้งหลักการของร่างรัฐธรรมนูญเพิ่มขึ้น ดังนั้น คณะกรรมการควรบัญญัติหลักการไว้ในรัฐธรรมนูญ ในเรื่องการจัดระเบียบและบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรนำไปบัญญัติไว้ในกฎหมายลำดับรองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภทเพื่อไปกำหนดรูปแบบให้มีความเหมาะสม หากคณะกรรมการไปบัญญัติในรัฐธรรมนูญว่าในตำบลหนึ่งควรมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเดียว จะทำให้เกิดผลกระทบกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างๆ เนื่องจากในหลายพื้นที่ตำบลหนึ่งมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากกว่าหนึ่งรูปแบบ และการกำหนดรูปแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจไม่ตรงต่อความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้มีการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบใด ซึ่งจะทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติได้

นายชาติชาย ณ เชียงใหม่ โฆษกกรรมการ รายงานผลการจัดเวทีสัมมนารับฟังความคิดเห็นของประชาชนซึ่งจัดที่หอประชุมมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ ว่ามีผู้เข้าร่วมสัมมนาประมาณสองร้อยคน โดยมีการเสนอความเห็นในหลายเรื่อง ส่วนใหญ่เป็นการเสนอความเห็นต่อหลักการที่ควรนำไปบัญญัติไว้ในกฎหมายลำดับรองมากกว่าที่จะมาบัญญัติในรัฐธรรมนูญ อย่างไรก็ตาม การแสดงความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมสัมมนาในหลายเรื่องยังมีความไม่ไว้วางใจต่อหลักการของร่างรัฐธรรมนูญในบางประเด็นว่าจะสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้มากนักน้อยเพียงใด โดยเฉพาะกลไกเพื่อรองรับหลักการที่กำหนดในร่างรัฐธรรมนูญ เช่น กลไกเพื่อรองรับสิทธิชุมชนให้สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม หรือการบัญญัติหลักการไว้ในบทเฉพาะกาลให้รัฐต้องออกกฎหมายเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการดำเนินการร่วมกันระหว่างภาครัฐกับประชาชน เนื่องจากปัจจุบันมีเพียงระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ ซึ่งไม่สามารถนำมาใช้บังคับกับภาคเอกชนที่เป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐได้ และปัจจุบันไม่มีกฎหมายระดับพระราชบัญญัติที่เป็นมาตรฐานกลางเพื่อบังคับใช้กับทุกหน่วยงานให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

ประธานกรรมการกล่าวว่า ข้อเสนอแนะในเรื่องมีกฎหมายที่เป็นมาตรฐานกลางให้รัฐดำเนินการในเรื่องการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนนั้น เป็นข้อเสนอแนะที่ดี แต่หากคณะกรรมการบัญญัติหลักการดังกล่าวก็อาจมีการโต้แย้งจากนักวิชาการและกลุ่มเอ็นจีโอต่างๆ (NGOs) ว่าคณะกรรมการกำหนดให้รัฐเข้ามามีอำนาจเหนือประชาชน

ส่วนหลักการเรื่องการให้บริการด้านสาธารณสุขนั้น เมื่อคราวประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญครั้งที่ ๘๙ วันศุกร์ ที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ ที่ประชุมมีมติให้แก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรานี้ เป็นดังนี้

“มาตรา ๕๑ รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพ **และคุณภาพ** **ได้มาตรฐาน**อย่างทั่วถึง และส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพัฒนาภูมิปัญญาด้านแพทย์แผนไทยให้เกิดประโยชน์สูงสุด

รัฐต้องพัฒนาการบริการสาธารณสุขให้มีคุณภาพและมีมาตรฐานสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง”

ดังนั้น เสนอแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๕๑ เป็นดังนี้

“มาตรา ๕๑ รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพและสุขภาพได้มาตรฐานอย่างทั่วถึง ส่งเสริมและสนับสนุนประชาชนให้มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการรักษาสุขภาพอนามัย และส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพัฒนาภูมิปัญญาด้านแพทย์แผนไทยให้เกิดประโยชน์สูงสุด รัฐต้องพัฒนาการบริการสาธารณสุขให้มีคุณภาพและมีมาตรฐานสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง”

นายชาติชาย ณ เชียงใหม่ โฆษกกรรมการ กล่าวว่า คำศัพท์ทางการแพทย์ใช้คำว่า “การป้องกัน” (prevention) ดังนั้น ในวรรคหนึ่งของร่างมาตรา ๕๑ ควรใช้คำว่า “การป้องกัน” เพื่อให้สอดคล้องกับคำศัพท์ทางการแพทย์

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความว่า “การรักษาสุขภาพ” นั้น หากประชาชนมีการรักษาสุขภาพอนามัยที่ดีก็สามารถป้องกันการเจ็บป่วยได้ เช่น การออกกำลังกาย หรือไม่รับประทานอาหารจุลจิก ก็เป็น การรักษาสุขภาพอนามัยอย่างหนึ่งด้วย

นายชาติชาย ณ เชียงใหม่ โฆษกกรรมการ กล่าวว่า ในทางการแพทย์นอกจากคำว่า “การป้องกัน” แล้วยังนิยมใช้คำว่า “สุขภาพะ” ซึ่งความหมายครอบคลุมถึงเรื่องการดูแลรักษาสุขภาพทางกาย สุขภาพด้านจิตใจ ดังนั้น ควรบัญญัติคำว่า “สุขภาพะ” ในร่างมาตรา ๕๑

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่งของร่างมาตรา ๕๑ เป็นดังนี้ “รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพและสุขภาพได้มาตรฐานอย่างทั่วถึง ส่งเสริมและสนับสนุนประชาชนให้มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการรักษาสุขภาพะที่ดี และส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพัฒนาภูมิปัญญาด้านแพทย์แผนไทยให้เกิดประโยชน์สูงสุด”

นายปรณ นิลประพันธ์ เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า จากการตรวจสอบข้อมูลคำศัพท์ในทางการแพทย์จะใช้คำว่า “การรักษาสุขภาพ”

นายภัทร คำพิทักษ์ กรรมการ กล่าวว่า ในทางการแพทย์ใช้คำว่า “การส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค” ซึ่งเป็นสองเสาหลักในห้าเสาหลักของด้านสุขภาพ

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่งของร่างมาตรา ๕๑ เป็นดังนี้ “รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพและสุขภาพได้มาตรฐานอย่างทั่วถึง เสริมสร้างให้ประชาชนมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค และส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพัฒนาภูมิปัญญาด้านแพทย์แผนไทยให้เกิดประโยชน์สูงสุด”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๕๑ เป็นดังนี้

“มาตรา ๕๑ รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพและสุขภาพได้มาตรฐานอย่างทั่วถึง เสริมสร้างให้ประชาชนมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค และส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพัฒนาภูมิปัญญาด้านแพทย์แผนไทยให้เกิดประโยชน์สูงสุด รัฐต้องพัฒนาการบริการสาธารณสุขให้มีคุณภาพและมีมาตรฐานสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง”

จากนั้น ประธานกรรมการหารือที่ประชุมเกี่ยวกับหลักการที่บัญญัติในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในร่างมาตรา ๗๓/๑ โดยเสนอเพิ่มความเป็นวรรคสองของร่างมาตรา ๗๓/๑ ดังนี้ “วิธีการส่งเสริมและการมีส่วนร่วมของประชาชนตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ” ซึ่งเป็นข้อเสนอแนะจากเวทีรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่จังหวัดเชียงใหม่

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความเห็น ดังนี้

- ความว่า “การมีส่วนร่วมของประชาชน” ในวรรคสองของร่างมาตรา ๗๓/๑ ที่เพิ่มขึ้นใหม่นั้น หมายความว่า “การมีส่วนร่วมของชุมชนด้วยหรือไม่ เนื่องจากหลักการในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน นั้นแบ่งออกได้เป็นสองรูปแบบคือ รูปแบบที่หนึ่งการมีส่วนร่วมเฉพาะบุคคล และรูปแบบที่สองการมีส่วนร่วมของกลุ่มบุคคลหรือการรวมกลุ่มเพื่อดำเนินกระบวนการการมีส่วนร่วมตามที่รัฐธรรมนูญให้การรับรอง

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสองของร่างมาตรา ๗๓/๑ ที่เพิ่มขึ้นใหม่เป็นดังนี้ “วิธีการส่งเสริมและการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ”

ส่วนแนวทางการดำเนินการในขั้นตอนการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญ (ร่างเบื้องต้น) ตามความเห็นที่มีผู้เสนอความเห็นต่างๆ นั้น คณะกรรมการควรตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณาว่าบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดเป็นหลักในการนำเสนอความเห็นต่อร่างรัฐธรรมนูญในเรื่องต่าง ๆ เพื่อมีหนังสือแจ้งไปบุคคลหรือกลุ่มบุคคลว่าคณะกรรมการได้ดำเนินการแก้ไขตามความเห็นที่ได้นำเสนอในเรื่องใดบ้าง

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ความในวรรคสองของร่างมาตรา ๗๓/๑ ที่เพิ่มขึ้นใหม่ที่กำหนดให้มีการตรากฎหมายว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการส่งเสริมและการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชน อาจขัดต่อหลักการที่บัญญัติในวรรคหนึ่งของร่างมาตรา ๗๓/๑ เนื่องจากการส่งเสริมและการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนนั้น ภาครัฐสามารถดำเนินการได้ทันทีโดยไม่ต้องมีกฎหมายบัญญัติเพื่อรองรับหลักเกณฑ์และวิธีการส่งเสริมและการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชน ดังนั้น การบัญญัติหลักการในวรรคสองอาจกระทบต่อหลักการของวรรคหนึ่งจึงไม่เห็นด้วยกับการบัญญัติความในวรรคสอง

ประธานกรรมการกล่าวว่า เรื่องการใช้สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัตินั้น คณะกรรมการได้บัญญัติหลักการเพื่อรองรับไว้ในร่างมาตรา ๔๖/๒ ความว่า “สิทธิหรือเสรีภาพใดที่รัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ ถ้ายังไม่มีการตรากฎหมายนั้นขึ้นใช้บังคับ บุคคลหรือชุมชนย่อมสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพนั้นได้ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ” ดังนั้น เสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรา ๔๖/๒ เป็นดังนี้ “มาตรา ๔๖ /๒ สิทธิหรือเสรีภาพใดที่รัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ หรือให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ ถ้ายังไม่มีการตรากฎหมายนั้นขึ้นใช้บังคับ บุคคลหรือชุมชนย่อมสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพนั้นได้ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ”

นายอมร วาณิชวิวัฒน์ โฆษกกรรมการ กล่าวว่า คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ได้มีข้อเสนอแนะให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมหลักการในหมวดหน้าที่ของรัฐเรื่องบริการสาธารณสุข โดยเสนอให้เพิ่มหลักการว่าบุคคลย่อมมีสิทธิได้รับการป้องกันและขจัดโรคติดต่ออันตรายจากรัฐอย่างเหมาะสมโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายและทันต่อเหตุการณ์

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า เรื่องหน้าที่ของรัฐในการจัดบริการสาธารณสุขนั้น คณะกรรมการได้เพิ่มหลักการในหมวดสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทยในเรื่องสิทธิการได้รับบริการสาธารณสุขจากรัฐในมาตรา ๔๕/๒ วรรคสาม โดยกำหนดให้บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับการป้องกันและขจัดโรคติดต่ออันตรายจากรัฐโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติ ดังนี้

๑. เพิ่มความเป็นวรรคสองของร่างมาตรา ๗๓/๑ ดังนี้

“วิธีการส่งเสริมและการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ”

๒. แก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๔๖/๒ เป็นดังนี้

“มาตรา ๔๖/๒ สิทธิหรือเสรีภาพใดที่รัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ หรือให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ ถ้ายังไม่มีกฎหมายนั้นขึ้นใช้บังคับ บุคคลหรือชุมชนย่อมสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพนั้นได้ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ”

จากนั้น นายภัทร คำพิทักษ์ กรรมการ หรือที่ประชุมถึงหลักการของร่างมาตรา ๕๕ ว่าด้วยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการว่า นายวิชา มหาคุณ อธิการบดีการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักการของร่างมาตรา ๕๕ ว่า การปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ภาครัฐต้องปรับเปลี่ยนแนวคิดเรื่องการปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันโดยเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันมากขึ้น ซึ่งวิธีการหนึ่งที่จะทำให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันคือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสารของทางราชการมากขึ้นเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมกับภาครัฐในการตรวจสอบการทุจริตคอร์รัปชัน แม้หลักการในร่างมาตรา ๕๕ จะกำหนดให้รัฐต้องเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการ แต่ก็มีข้อจำกัดว่าการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารนั้นจะต้องไม่ใช่ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐหรือเป็นความลับของทางราชการ ซึ่งการบัญญัติหลักการในร่างมาตรา ๕๕ ดังกล่าวจะทำให้การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐหรือเป็นความลับของทางราชการไม่สามารถกระทำได้และเป็นหลักการที่ปิดกั้นการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐหรือเป็นความลับของทางราชการต่อประชาชน

ประธานกรรมการกล่าวว่า เรื่องการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการนั้น หากไม่บัญญัติข้อยกเว้นไว้ในร่างรัฐธรรมนูญจะส่งผลให้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ขัดต่อรัฐธรรมนูญทันที โดยส่วนตัวไม่เห็นด้วยกับแนวความเห็นของนายวิชา มหาคุณ ในเรื่องการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการเนื่องจากหลักการของร่างมาตรา ๕๕ กำหนดให้รัฐจะต้องเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการที่อยู่ในความครอบครองของรัฐทั้งหมด ยกเว้นข้อมูลเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐหรือเป็นความลับของทางราชการ ส่วนสิทธิของประชาชนในการขอข้อมูลข่าวสารจะบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ และในพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ไม่ได้ห้ามคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติและสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินในการเรียกข้อมูลข่าวสารของราชการแม้ข้อมูลดังกล่าวจะเป็นข้อมูลเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐหรือเป็นความลับของทางราชการก็ตาม ดังนั้น จึงไม่เห็นด้วยกับการจะนำข้อมูลข่าวสารของราชการที่เป็นข้อมูลเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐหรือเป็นความลับของทางราชการมาเปิดเผยให้ประชาชนได้รับทราบ

นายภัทร คำพิทักษ์ กรรมการ กล่าวว่า ความว่า “รัฐต้องเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการที่มีข้อมูลเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐหรือเป็นความลับของทางราชการ” ในร่างมาตรา ๕๕ นั้น เป็นการบังคับให้รัฐต้องเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการ ดังนั้น ควรแก้ไขในลักษณะว่ารัฐต้องเปิดเผยข้อมูล

ข่าวสารของราชการ การเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของรัฐหรือเป็นความลับของทางราชการให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า หลักการในเรื่องการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการนั้น ในคราวประชุมคณะกรรมการ ครั้งที่ ๙๐ วันอังคาร ที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ ที่ประชุมได้มีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๕๕ เป็นดังนี้

“มาตรา ๕๕ รัฐต้องเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารของราชการสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของรัฐที่มีใช้ข้อมูลเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐหรือเป็นความลับของทางราชการตามที่กฎหมายบัญญัติ และต้องจัดให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลดังกล่าวโดยสะดวก ทั้งนี้ ตมทที่กฎหมายบัญญัติ”

ประธานกรรมการกล่าวว่า หลักการในเรื่องการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการนั้น ร่างมาตรา ๕๕ จำกัดการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการในสองประเภทคือ ข้อมูลเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐ และข้อมูลเกี่ยวกับความลับของทางราชการ ส่วนข้อมูลข่าวสารประเภทอื่นไม่ได้บัญญัติห้ามมิให้รัฐห้ามเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า นอกจากหลักการเรื่องการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการตามร่างมาตรา ๕๕ แล้ว คณะกรรมการได้บัญญัติหลักการไว้ในร่างมาตรา ๔๓/๑ กำหนดให้บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของรัฐที่มีใช้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐหรือเป็นความลับของทางราชการตามที่กฎหมายบัญญัติ เนื่องจากคณะกรรมการเห็นว่าเรื่องการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการให้ประชาชนได้รับทราบนั้น ควรกำหนดให้เป็นหน้าที่ของรัฐที่ต้องดำเนินการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้โดยสะดวก ซึ่งเป็นหลักการที่เอื้อประโยชน์ให้แก่ประชาชนในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของรัฐ นอกจากนั้น ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐหรือเป็นความลับของทางราชการนั้น ในหลักสากลไม่มีประเทศใดเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐหรือเป็นความลับของทางราชการยกเว้นเป็นการเปิดเผยตามกฎหมาย เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา กำหนดให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐหรือเป็นความลับของทางราชการ สามารถเปิดเผยได้เมื่อพ้นกำหนดห้าสิบปี เป็นต้น

นายเอียรชัย ณ นคร กรรมการ กล่าวว่า เรื่องการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการนั้น รัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐ และรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ กำหนดให้รัฐต้องเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการ แต่การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการดังกล่าวจะต้องมีใช้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐหรือเป็นความลับของทางราชการ ซึ่งที่ผ่านมาการจะวินิจฉัยว่าข้อมูลใดเป็นข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐหรือเป็นความลับของทางราชการหรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับนโยบายของรัฐบาลที่เข้ามาบริหารประเทศเป็นผู้กำหนดว่าเอกสารของราชการใดเป็นข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐหรือเป็นความลับของทางราชการ ประกอบกับระเบียบว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๖ และมาตรา ๒๖ วรรคห้าของพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ได้กำหนดประเภทชั้นความลับของข้อมูลข่าวสารไว้แล้ว หากประชาชนขอข้อมูลข่าวสารที่เป็นเอกสารชั้นความลับของราชการแล้วปรากฏว่าหน่วยงานของรัฐไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ประชาชนก็สามารถใช้สิทธิอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ได้อยู่แล้ว และหากคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารมีมติให้เปิดเผย มติดังกล่าวก็จะเป็นการยกเว้นชั้นความลับของเอกสารดังกล่าวทันที

ประธานกรรมการกล่าวว่า ไม่จำเป็นต้องกำหนดข้อยกเว้นในการเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของรัฐ หากบัญญัติเรื่องการเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของรัฐไว้ในหมวดสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย จึงเสนอให้เพิ่มความ เป็นร่างมาตรา ๔๓/๑ ดังนี้

“มาตรา ๔๓/๑ บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ”

มีกรรมการแสดงความเห็นว่า หากคณะกรรมการบัญญัติข้อยกเว้นการเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของรัฐนั้นอาจทำให้ขัดกับหลักการของคณะกรรมการที่ให้ความสำคัญในเรื่องการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

ประธานกรรมการกล่าวว่า เมื่อคณะกรรมการบัญญัติเรื่องการเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของรัฐไว้ในหมวดหน้าที่ของรัฐ ก็จำเป็นต้องบัญญัติข้อยกเว้นเรื่องการเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของรัฐที่มีใช้ข้อมูลเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐหรือเป็นความลับของทางราชการไว้ด้วยเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติ ดังนี้

๑. เห็นชอบร่างมาตรา ๕๕ ตามที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมเมื่อคราวประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๙๐ วันอังคาร ที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

๒. เพิ่มความเป็นร่างมาตรา ๔๓/๑ ดังนี้

“มาตรา ๔๓/๑ บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ”

จากนั้น ที่ประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญมีการพิจารณาความเห็นและข้อเสนอแนะของภาคส่วนต่าง ๆ ต่อร่างรัฐธรรมนูญ (ร่างเบื้องต้น) ในร่างมาตราต่างๆ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑๐๙

“มาตรา ๑๐๙ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาย่อมเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย ไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติมอบหมาย หรือความครอบงำใด ๆ และต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของปวงชนชาวไทย โดยปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์”

ประเด็นการพิจารณา

นายปรกรณ์ นิลประพันธ์ เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า นายศุภโชค มหานันทโพธิ์ เสนอความเห็นให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรา ๑๐๙ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๐๙ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาย่อมเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย ... เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของ ปวงชนชาวไทย ประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวม โดยปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์” เพื่อให้สอดคล้องกับร่างมาตรา ๓

ประธานกรรมการกล่าวว่า ร่างมาตรา ๓ เป็นเรื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กร ส่วนร่างมาตรา ๑๐๙ เป็นเรื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของตัวบุคคลซึ่งก็ควรจะสอดคล้องกัน ดังนั้น เสนอแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๐๙ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๐๙ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาย่อมเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย ไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติมอบหมาย หรือความครอบงำใด ๆ และต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของปวงชนชาวไทย ประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวม โดยปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๐๙ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๐๙ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาย่อมเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย ไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติมอบหมาย หรือความครอบงำใด ๆ และต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของปวงชนชาวไทย ประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวม โดยปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์”

มาตรา ๑๑๐

“มาตรา ๑๑๐ ก่อนเข้ารับหน้าที่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภามีต้องปฏิญาณตน ในที่ประชุมแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกด้วยถ้อยคำ ดังต่อไปนี้

“ข้าพเจ้า (ชื่อผู้ปฏิญาณ) ขอปฏิญาณว่า ข้าพเจ้าจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ของประเทศและประชาชน ทั้งจะรักษาไว้และปฏิบัติตามซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ทุกประการ”

ประเด็นการพิจารณา

นายปรกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า นายศุภโชค มหานันทโพธิ์ เสนอความเห็นให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรา ๑๑๐ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๑๐ ก่อนเข้ารับหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภามีด้วย... “ข้าพเจ้า (ชื่อผู้ปฏิญาณ) ขอปฏิญาณว่า ข้าพเจ้าจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของ ประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวม ทั้งจะรักษาไว้และปฏิบัติตามซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกประการ”” เพื่อให้สอดคล้องกับร่างมาตรา ๑๐๙

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความในร่างมาตรา ๑๑๐ ความว่า “เพื่อประโยชน์ของประเทศและประชาชน” มีความหมายครอบคลุมแล้ว

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๑๐ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๑๑

“มาตรา ๑๑๑ สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาแต่ละสภา มีประธานสภาคนหนึ่งและรองประธานคนหนึ่งหรือสองคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจากสมาชิกแห่งสภานั้น ๆ ตามมติของสภา

ในระหว่างการดำรงตำแหน่ง ประธานและรองประธานสภาผู้แทนราษฎรจะเป็นกรรมการบริหาร หรือดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองขณะเดียวกันมิได้”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๑๑ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๑๒

“มาตรา ๑๑๒ ประธานและรองประธานสภาผู้แทนราษฎรดำรงตำแหน่งจนสิ้นอายุของสภาหรือมีการยุบสภา

ประธานและรองประธานวุฒิสภาดำรงตำแหน่งจนถึงวันสิ้นอายุของวุฒิสภา”

ประเด็นการพิจารณา

มีการสอบถามว่า กรณีประธานวุฒิสภาสิ้นสุดสมาชิกภาพตามร่างมาตรา ๑๐๔ วรรคสาม ก่อนวันสิ้นอายุของวุฒิสภาจะมีวิธีดำเนินการอย่างไร

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขร่างมาตรา ๑๑๒ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๑๒ ประธานและรองประธานสภาผู้แทนราษฎรดำรงตำแหน่งจนสิ้นอายุของสภาหรือมีการยุบสภา

ประธานและรองประธานวุฒิสภาดำรงตำแหน่งจนถึงวันสิ้นอายุของวุฒิสภา เว้นแต่ในระหว่างเวลาตามมาตรา ๑๐๔ วรรคสาม ให้ประธานและรองประธานวุฒิสภายังคงปฏิบัติหน้าที่ต่อไป”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขร่างมาตรา ๑๑๒ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๑๒ ประธานและรองประธานสภาผู้แทนราษฎรดำรงตำแหน่งจนสิ้นอายุของสภาหรือมีการยุบสภา

ประธานและรองประธานวุฒิสภาดำรงตำแหน่งจนถึงวันสิ้นอายุของวุฒิสภา เว้นแต่ในระหว่างเวลาตามมาตรา ๑๐๔ วรรคสาม ให้ประธานและรองประธานวุฒิสภายังคงปฏิบัติหน้าที่ต่อไป”

มาตรา ๑๑๓

“มาตรา ๑๑๓ ประธานและรองประธานสภาผู้แทนราษฎร และประธานและรองประธานวุฒิสหาย่อมพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระตามมาตรา ๑๑๒ เมื่อ

(๑) ขาดจากสมาชิกภาพแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิก

(๒) ลาออกจากตำแหน่ง

(๓) ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี หรือข้าราชการการเมืองอื่น

(๔) ต้องคำพิพากษาให้จำคุก แม้คดีนั้นจะยังไม่ถึงที่สุดหรือมีการรอการลงโทษ เว้นแต่เป็นกรณี queคดียังไม่ถึงที่สุดหรือมีการรอการลงโทษในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษ หรือความผิดฐานหมิ่นประมาท”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๑๓ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๑๔

“มาตรา ๑๑๔ ประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานวุฒิสภามีหน้าที่และอำนาจดำเนินการของสภานั้น ๆ ให้เป็นไปตามข้อบังคับ รองประธานมีหน้าที่และอำนาจตามที่ประธานมอบหมาย และปฏิบัติหน้าที่แทนประธานเมื่อประธานไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้

ประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา และผู้ทำหน้าที่แทน ต้องวางตนเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่

เมื่อประธานและรองประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานและรองประธานวุฒิสภาไม่อยู่ในที่ประชุม ให้สมาชิกแห่งสภานั้น ๆ เลือกกันเองให้สมาชิกคนหนึ่งเป็นประธานในคราวประชุมนั้น”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๑๔ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๑๕

“มาตรา ๑๑๕ การประชุมสภาผู้แทนราษฎรและการประชุมวุฒิสภาต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา จึงจะเป็นองค์ประชุม เว้นแต่ในกรณีการพิจารณาระเบียบวาระกระทู้ สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาจะกำหนดองค์ประชุมไว้ในข้อบังคับเป็นอย่างอื่นก็ได้

การลงมติวินิจฉัยข้อปรึกษาให้ถือเอาเสียงข้างมากเป็นประมาณ เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญ

สมาชิกคนหนึ่งย่อมมีเสียงหนึ่งในการออกเสียงลงคะแนน ถ้ามีคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

รายงานการประชุม และบันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกแต่ละคน ต้องเปิดเผยให้ประชาชนทราบได้ทั่วไป เว้นแต่กรณีการประชุมลับหรือการออกเสียงลงคะแนนเป็นการลับ

การออกเสียงลงคะแนนเลือกหรือให้ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่งใด ให้กระทำการลับ เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญ”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๑๕ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๑๖

“มาตรา ๑๑๖ ภายในห้าวันนับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอันเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ให้มีการเรียกประชุมรัฐสภาเพื่อให้สมาชิกได้มาประชุมเป็นครั้งแรก

ในปีหนึ่งให้มีสมัยประชุมสามัญของรัฐสภาสองสมัย

วันประชุมครั้งแรกตามวาระหนึ่ง ให้ถือเป็นวันเริ่มสมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง ส่วนวันเริ่มสมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่สอง ให้เป็นไปตามที่สภาผู้แทนราษฎรกำหนด กรณีที่การเริ่มประชุมครั้งแรก

แรกตามวรรคหนึ่ง มีเวลาจนถึงสิ้นปีปฏิทินไม่ถึงหนึ่งร้อยห้าสิบวัน จะไม่มีการประชุมสมัยสามัญประจำปี ครั้งที่สองสำหรับปีนั้นก็ได้

สมัยประชุมสามัญประจำปีของรัฐสภาสมัยหนึ่ง ๆ ให้มีกำหนดเวลาหนึ่งร้อยยี่สิบวัน แต่พระมหากษัตริย์จะโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ขยายเวลาออกไปก็ได้

การปิดสมัยประชุมสามัญประจำปีก่อนครบกำหนดเวลาหนึ่งร้อยยี่สิบวัน จะกระทำได้ก็แต่ด้วยความเห็นชอบของรัฐสภา”

ประเด็นการพิจารณา

นายชาติชาย ณ เชียงใหม่ โฆษกกรรมการ กล่าวว่า ในเวทีรับฟังความคิดเห็นของประชาชนต่อร่างรัฐธรรมนูญ (ร่างเบื้องต้น) มีประชาชนเสนอความเห็น ว่า ควรบัญญัติให้หัวหน้าพรรคการเมืองฝ่ายค้านเป็นรองประธานสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งจะเปรียบเสมือนเป็นสัญลักษณ์ของการประนีประนอมระหว่างฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้าน

ประธานกรรมการกล่าวว่า ในทางปฏิบัติจะไม่กำหนดให้หัวหน้าพรรคการเมืองฝ่ายค้านเป็นรองประธานสภาผู้แทนราษฎร เพราะอาจจะก่อให้เกิดความแตกแยกและทำให้กลไกรัฐสภาไม่สามารถดำเนินงานต่อไปได้ รวมทั้งรัฐธรรมนูญที่ผ่านมา ก็ไม่มีการกำหนดเรื่องดังกล่าวไว้

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๑๖ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๑๗

“มาตรา ๑๑๗ พระมหากษัตริย์ทรงเรียกประชุมรัฐสภา ทรงเปิดและทรงปิดประชุม

พระมหากษัตริย์จะเสด็จพระราชดำเนินมาทรงทำรัฐพิธีเปิดประชุมสมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งแรกด้วยพระองค์เอง หรือจะโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้พระราชทายาทซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้ว หรือผู้ใดคนหนึ่ง เป็นผู้แทนพระองค์ มาทำรัฐพิธีก็ได้

เมื่อมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งรัฐ พระมหากษัตริย์จะทรงเรียกประชุมรัฐสภาเป็นการประชุมสมัยวิสามัญก็ได้

ภายใต้บังคับมาตรา ๑๑๘ และมาตรา ๑๒๑ วรรคสอง การเรียกประชุม การขยายเวลาประชุม และการปิดประชุมรัฐสภา ให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๑๗ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๑๘

“มาตรา ๑๑๘ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาทั้งสองสภารวมกัน หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานรัฐสภาให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อมีพระบรมราชโองการประกาศเรียกประชุมรัฐสภาเป็นการประชุมสมัยวิสามัญได้

ให้ประธานรัฐสภานำความกราบบังคมทูลและลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๑๘ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๑๙

“มาตรา ๑๑๙ ในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ที่ประชุมวุฒิสภา หรือที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา สมาชิกผู้ใดจะกล่าวถ้อยคำใดในทางเกลียดชังเท็จจริง แสดงความคิดเห็น หรือออกเสียงลงคะแนน ย่อมเป็นเอกสิทธิ์โดยเด็ดขาด ผู้ใดจะนำไปเป็นเหตุฟ้องร้องว่ากล่าวสมาชิกผู้นั้นในทางใด ๆ มิได้

เอกสิทธิ์ตามวรรคหนึ่งไม่คุ้มครองสมาชิกผู้กล่าวถ้อยคำในการประชุมที่มีการถ่ายทอดทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์หรือทางอื่นใด หากถ้อยคำที่กล่าวในที่ประชุมไปปรากฏนอกบริเวณรัฐสภา และการกล่าวถ้อยคำนั้นมีลักษณะเป็นความผิดทางอาญาหรือละเมิดสิทธิในทางแพ่งต่อบุคคลอื่นซึ่งมิใช่รัฐมนตรีหรือสมาชิกแห่งสภานั้น

ในกรณีตามวรรคสอง ถ้าสมาชิกกล่าวถ้อยคำใดที่อาจเป็นเหตุให้บุคคลอื่นซึ่งมิใช่รัฐมนตรีหรือสมาชิกแห่งสภานั้นได้รับความเสียหาย ให้ประธานแห่งสภานั้นจัดให้มีการโฆษณาคำชี้แจงตามที่บุคคลนั้นร้องขอตามวิธีการและภายในระยะเวลาที่กำหนดในข้อบังคับการประชุมของสภานั้น ทั้งนี้ โดยไม่กระทบต่อสิทธิของบุคคลในการฟ้องคดีต่อศาล

เอกสิทธิ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรานี้ ย่อมคุ้มครองไปถึงผู้พิมพ์และผู้โฆษณาการรายงานการประชุมตามข้อบังคับของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือรัฐสภา แล้วแต่กรณี และคุ้มครองไปถึงบุคคลซึ่งประธานในที่ประชุมอนุญาตให้แถลงข้อเท็จจริง หรือแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม ตลอดจนผู้ดำเนินการถ่ายทอดการประชุมสภาทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์หรือทางอื่นใดที่ได้รับอนุญาตจากประธานแห่งสภานั้นด้วยโดยอนุโลม”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๑๙ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๒๐

“มาตรา ๑๒๐ ในระหว่างสมัยประชุม ห้ามมิให้จับ คุมขัง หรือหมายเรียกตัวสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา ไปทำการสอบสวนในฐานะที่สมาชิกผู้นั้นเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญา เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิก หรือเป็นการจับในขณะกระทำความผิด

ในกรณีที่มีการจับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ในขณะกระทำความผิด ให้รายงานไปยังประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกโดยพลัน และประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกอาจสั่งให้ปล่อยผู้ถูกจับได้

ในกรณีที่มีการฟ้องสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาในคดีอาญา ไม่ว่าจะได้ฟ้องนอกหรือในสมัยประชุม ศาลจะพิจารณาคดีนั้นในระหว่างสมัยประชุมมิได้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิก หรือเป็นคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญ หรือคดีอันเกี่ยวกับ

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง แต่การพิจารณาคดีต้องไม่เป็นการขัดขวางต่อการที่สมาชิกผู้นั้นจะมาประชุมสภา

การพิจารณาพิพากษาคดีที่ศาลได้กระทำก่อนมีคำอ้างว่าจำเลยเป็นสมาชิกของสภาใดสภาหนึ่งย่อมเป็นอันใช้ได้

ถ้าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาถูกคุมขังในระหว่างสอบสวนหรือพิจารณาอยู่ก่อนสมัยประชุม เมื่อถึงสมัยประชุม พนักงานสอบสวนหรือศาล แล้วแต่กรณี ต้องสั่งปล่อยทันทีถ้าประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกได้ร้องขอ

คำสั่งปล่อยให้มีผลบังคับตั้งแต่วันสั่งปล่อยจนถึงวันสุดท้ายแห่งสมัยประชุม”

ประเด็นการพิจารณา

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่ พรรคปฏิรูปไทยเสนอความเห็นว่ ไม่ควรให้คนที่ทำความผิดอาญาร้ายแรงได้ทำหน้าที่เพื่อบ้านเมืองต่อไป แต่เพื่อป้องกันการกลั่นแกล้งกันในทางการเมืองที่อาจทำให้องค์กรประชุมของสภาไม่ครบ เห็นควรให้บัญญัติว่า กรณีจะได้รับเอกสิทธิ์คุ้มครองตามมาตรา ๑๒๐ เฉพาะกรณีที่เป็นครีตอาญาความผิดต่อส่วนตัว ความผิดอันยอมความได้ ความผิดลหุโทษ ความผิดที่กระทำโดยประมาทหรือความผิดที่กฎหมายบัญญัติอัตราโทษอย่างสูงไม่เกินห้าปี เท่านั้น ส่วนนายศุภชิต มหานันทโพธิ์ เสนอความเห็นให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๒๐ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๒๐ ในระหว่างสมัยประชุม ห้ามมิให้จับ คุมขัง หรือหมายเรียกตัวสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ไปทำการสอบสวนในฐานะที่สมาชิกผู้นั้นเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญา เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิก หรือเป็นการจับในขณะกระทำความผิด หรือเป็นการละเมิดพระมหากษัตริย์ พระราชินี พระรัชทายาท ประธานองคมนตรี ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

ในกรณีที่มีการจับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ในขณะกระทำความผิด ให้รายงานไปยังประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกโดยพลัน และพรรคพวแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกสภาไม่น้อยกว่าร้อยละเก้าสิบห้าของสมาชิกทั้งสองสภาอาจสั่งให้ปล่อยผู้ถูกจับได้

ในกรณีที่มีการฟ้องสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาในคดีอาญา ไม่ว่าจะได้ฟ้องนอกหรือในสมัยประชุม ศาลจะพิจารณาคดีนั้นในระหว่างสมัยประชุมมิได้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิก หรือเป็นคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญ หรือคดีอันเกี่ยวกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง หรือกฎหมายว่าด้วยการละเมิดพระมหากษัตริย์ พระราชินี พระรัชทายาท ประธานองคมนตรี ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ แต่การพิจารณาคดีต้องไม่เป็นการขัดขวางต่อการที่สมาชิกผู้นั้นจะมาประชุมสภา

ถ้าหากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาถูกคุมขังในระหว่างสอบสวนหรือพิจารณาอยู่ก่อนสมัยประชุม เมื่อถึงสมัยประชุม พนักงานสอบสวนหรือศาล แล้วแต่กรณี ต้องสั่งปล่อยทันทีถ้าหากพรรคพวแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกสภาไม่น้อยกว่าร้อยละสิบห้าของสมาชิกทั้งสองสภาได้ร้องขอ

คำสั่งปล่อยให้มีผลบังคับตั้งแต่วันสั่งปล่อยจนถึงวันสุดท้ายแห่งสมัยประชุม”

ประธานกรรมการกล่าวว่า ร่างมาตรา ๑๒๐ เป็นไปตามหลักการสากล อีกทั้งร่างมาตรา ๑๒๐ เป็นการชะลอการดำเนินคดีเพื่อให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาได้ปฏิบัติหน้าที่ทางการเมือง แต่การดำเนินคดีตามกระบวนการยุติธรรมก็ยังคงดำเนินต่อไป

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- ควรกำหนดข้อยกเว้นการบังคับใช้ร่างมาตรา ๑๒๐ กรณีที่เป็นความผิดเกี่ยวกับคดียาเสพติด และคดีทุจริตต่อหน้าที่ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของร่างรัฐธรรมนูญนี้ที่มีความสำคัญในเรื่องการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ประธานกรรมการกล่าวว่า ข้อยกเว้นการบังคับใช้ร่างมาตรา ๑๒๐ กรณีที่เป็นความผิดเกี่ยวกับคดียาเสพติด และคดีทุจริตต่อหน้าที่ที่กำหนดไว้ในร่างมาตรา ๑๒๐ วรรคสามแล้ว นอกจากนี้ หากกระบวนการยุติธรรมขั้นต้นเป็นที่ไว้วางใจได้ว่าจะไม่ตกเป็นเครื่องมือทางการเมืองของฝ่ายการเมือง ความในร่างมาตรานี้จะกำหนดไว้อย่างไรก็ได้ แต่ปัจจุบันยังไม่สามารถไว้วางใจกระบวนการยุติธรรมขั้นต้นได้ถึงขนาดนั้น ความในวรรคสองจึงควรเป็นไปตามที่มีการแก้ไขเพิ่มเติม

นายธนวัฒน์ สัจทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ชี้แจงว่า ความในวรรคสองอาจทำให้เกิดปัญหาในการพิจารณาว่าการขอให้ปล่อยตัวสมาชิกของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภานั้นเป็นการขอให้ปล่อยเพื่อให้มาปฏิบัติหน้าที่หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความในวรรคสองหมายความว่าประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภาจะขอให้ปล่อยตัวสมาชิกของสภานั้น ๆ ได้ ก็ต่อเมื่อสมาชิกผู้นั้นจะต้องไปปฏิบัติหน้าที่เท่านั้น

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า จากการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนพบว่าประชาชนส่วนหนึ่งเห็นว่าคดีอาญาที่เป็นความผิดร้ายแรงไม่ควรกำหนดให้ได้รับเอกสิทธิ์ตามมาตรานี้ด้วย

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่า ในร่างมาตรานี้พรรคปฏิรูปไทยเสนอว่า กรณีที่จะได้รับเอกสิทธิ์คุ้มครองตามมาตรานี้ ควรกำหนดไว้เฉพาะกรณีที่เป็นคดีอาญาความผิดต่อส่วนตัว ความผิดอันยอมความได้ ความผิดลหุโทษ ความผิดที่กระทำโดยประมาท หรือความผิดที่กฎหมายบัญญัติอัตราโทษอย่างสูงไม่เกินห้าปี

ประธานกรรมการกล่าวว่า เอกสิทธิ์ตามมาตรานี้กำหนดขึ้นเพื่อป้องกันมิให้รัฐบาลกลั่นแกล้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคฝ่ายค้านไม่ให้นำมาปฏิบัติหน้าที่ได้ โดยกำหนดให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภาขอให้ปล่อยตัวสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาเพื่อมาปฏิบัติหน้าที่ได้เท่านั้น มิได้เป็นเรื่องของการยกเว้นความผิด ซึ่งความในร่างมาตรานี้ควรกำหนดให้ศาลสามารถพิจารณาคดีต่อไปก็ได้แต่ต้องไม่ขัดกับการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ดังนั้น เสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรานี้ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๒๐ ในระหว่างสมัยประชุม ห้ามมิให้จับ คุมขัง หรือหมายเรียกตัวสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ไปทำการสอบสวนในฐานะที่สมาชิกผู้นั้นเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญา เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิก หรือเป็นการจับในขณะกระทำความผิด

ในกรณีที่มีการจับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาในขณะกระทำความผิด ให้รายงานไปยังประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกโดยพลัน และเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้นั้น ประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกอาจสั่งให้ปล่อยผู้ถูกจับเพื่อให้มาปฏิบัติหน้าที่ได้

ในกรณีที่มิใช่การฟ้องสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาในคดีอาญา ไม่ควรจะได้ฟ้องนอกหรือในสมัยประชุม ตลอดจนพิจารณาคดีนั้นในระหว่างสมัยประชุมมิได้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากสภา

จะได้ฟ้องนอกหรือในสมัยประชุม ศาลจะพิจารณาคดีนั้นในระหว่างสมัยประชุมก็ได้ แต่ต้องไม่เป็นการขัดขวางต่อการที่สมาชิกผู้นั้นจะมาประชุมสภา

ถ้าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาผู้ใดซึ่งในระหว่างสัปดาห์หรือปีสัปดาห์อยู่ที่นอกสมัยประชุม เมื่อถึงสมัยประชุม พนักงานสอบสวนหรือศาล แล้วแต่กรณี ต้องสั่งปล่อยทันทีที่ตัวประชาชนแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกได้รับข้อขอ

คำสั่งปล่อยให้มีผลบังคับตั้งแต่วันสั่งปล่อยจนถึงวันสุดท้ายของสมัยประชุม”

มาตรา ๑๒๑

“มาตรา ๑๒๑ ในระหว่างที่ไม่มีสภาผู้แทนราษฎร ไม่ว่าด้วยเหตุสภาผู้แทนราษฎรสิ้นอายุสภาผู้แทนราษฎรถูกยุบ หรือเหตุอื่นใด จะมีการประชุมวุฒิสภาได้ เว้นแต่

(๑) มีกรณีที่รัฐสภาต้องดำเนินการตามมาตรา ๑๗ มาตรา ๑๙ มาตรา ๒๐ มาตรา ๒๑ หรือมาตรา ๑๗๒

(๒) มีกรณีที่วุฒิสภาต้องประชุมเพื่อทำหน้าที่พิจารณาให้บุคคลดำรงตำแหน่งใดตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

เมื่อมีกรณีตามวรรคหนึ่ง ให้ประธานวุฒิสภานำความกราบบังคมทูล เพื่อมีพระบรมราชโองการประกาศเรียกประชุมรัฐสภาเป็นการประชุมสมัยวิสามัญ และให้ประธานวุฒิสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

ในกรณีตาม (๑) ให้วุฒิสภาทำหน้าที่รัฐสภา แต่การให้ความเห็นชอบตามมาตรา ๑๗๒ ต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกวุฒิสภาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๒๑ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๒๒

“มาตรา ๑๒๒ การประชุมสภาผู้แทนราษฎร การประชุมวุฒิสภา และการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ย่อมเป็นการเปิดเผยตามลักษณะที่กำหนดไว้ในข้อบังคับการประชุมแต่ละสภา แต่ถ้าคณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกของแต่ละสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกัน มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา หรือจำนวนสมาชิกของทั้งสองสภาเท่าที่มีอยู่ร่วมกัน แล้วแต่กรณีร้องขอให้ประชุมลับ ก็ให้ประชุมลับ”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๒๒ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๒๓

“มาตรา ๑๒๓ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามีอำนาจตราข้อบังคับการประชุมเกี่ยวกับการเลือกและการปฏิบัติหน้าที่ของประธานสภา รองประธานสภา เรื่องหรือกิจการอันเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการสามัญแต่ละชุด การปฏิบัติหน้าที่และองค์ประชุมของคณะกรรมการการ วิธีการประชุม การเสนอและพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและร่างพระราชบัญญัติ การเสนอญัตติ การปรึกษา การอภิปราย การลงมติ การบันทึกการลงมติ การเปิดเผยการลงมติ การตั้งกระทู้ถาม การเปิดอภิปรายทั่วไป การรักษาระเบียบและความเรียบร้อย และการอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งมีอำนาจตราข้อบังคับเกี่ยวกับประมวลจริยธรรมของสมาชิกและกรรมการ และกิจการอื่นเพื่อดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ”

ประเด็นการพิจารณา

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง กล่าวว่า กลุ่มองค์กรที่เกี่ยวกับเด็ก เยาวชน สตรี คนพิการ และผู้สูงอายุ เสนอให้นำความในมาตรา ๑๕๒ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ เรื่องการกำหนดให้มีผู้แทนองค์กรเอกชนเกี่ยวกับบุคคลประเภทนั้นเข้ามาเป็นกรรมการวิสามัญจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดนำมาบัญญัติในร่างมาตรานี้ด้วย

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่า นายเอกพันธ์ ปิณฑวนิช และคณะ เสนอให้เพิ่มเติมความเป็นมาตรา ๑๒๘/๑ เพื่อกำหนดให้มีผู้แทนองค์กรเอกชนเกี่ยวกับเด็ก เยาวชน สตรี คนพิการ และผู้สูงอายุเข้ามาเป็นกรรมการวิสามัญจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมด

ประธานกรรมการเสนอเพิ่มความเป็นวรรคสองของร่างมาตรา ๑๒๓ ดังนี้

“ในข้อบังคับตามความวรรคหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับการตั้งกรรมการวิสามัญเพื่อพิจารณากฎหมายที่เกี่ยวกับเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ หรือคนพิการ ต้องกำหนดให้บุคคลดังกล่าวหรือองค์กรภาคประชาสังคมที่ทำงานเกี่ยวกับบุคคลประเภทนั้นมีส่วนร่วมด้วยไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการวิสามัญทั้งหมด และในส่วนที่เกี่ยวกับการพิจารณาร่างกฎหมายที่ประชาชนเข้าชื่อกันเสนอ ต้องกำหนดให้ตัวแทนประชาชนที่เข้าชื่อกันดังกล่าวเป็นกรรมการวิสามัญด้วยไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการวิสามัญทั้งหมด”

นอกจากนี้ ควรเพิ่มความว่า “หรือเกี่ยวกับเพศสภาพ” ไว้ในวรรคสอง ที่เสนอเพิ่มขึ้นใหม่ เนื่องจากในเรื่องสิทธิเสรีภาพไม่ได้บัญญัติรับรองสิทธิของกลุ่มเพศสภาพ แต่ตามร่างมาตรานี้เป็นการเปิดโอกาสให้กลุ่มเพศสภาพมีส่วนร่วมในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่เกี่ยวกับเพศสภาพ โดยกำหนดให้มีสัดส่วนของกลุ่มเพศสภาพเป็นกรรมการวิสามัญจำนวนหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมด เพื่อเปิดโอกาสให้กลุ่มเพศสภาพได้แสดงความคิดเห็นในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ความที่เสนอเพิ่มเป็นวรรคสอง ของร่างมาตรา ๑๒๓ เป็นดังนี้

“ในข้อบังคับตามวรรคหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับการตั้งกรรมการวิสามัญเพื่อพิจารณากฎหมายที่เกี่ยวกับเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ หรือเกี่ยวกับเพศสภาพ ต้องกำหนดให้บุคคลดังกล่าวหรือองค์กรภาคประชาสังคมที่ทำงานเกี่ยวกับบุคคลประเภทนั้นมีส่วนร่วมด้วยไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการวิสามัญทั้งหมด และส่วนที่เกี่ยวกับการพิจารณาร่างกฎหมายที่ประชาชนเข้าชื่อกันเสนอ ต้องกำหนดให้ตัวแทนประชาชนที่เข้าชื่อกันดังกล่าวเป็นกรรมการวิสามัญด้วยไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการวิสามัญทั้งหมด”

ต่อประเด็นการเสนอเพิ่มความเป็นวรรคสอง ของร่างมาตรา ๑๒๓ ในประเด็นของการบัญญัติเพิ่มคำว่า “หรือเกี่ยวกับเพศสภาพ” ควรบัญญัติไว้ในร่างมาตรา ๑๒๓ วรรคสอง ที่คณะกรรมการเพิ่มขึ้นใหม่หรือไม่ โดยที่ประชุมได้แสดงความเห็นแบ่งออกเป็นสองฝ่าย ดังนี้

ฝ่ายที่หนึ่ง เห็นควรให้บัญญัติคำว่า “หรือเกี่ยวกับเพศสภาพ” ไว้ในร่างมาตรา ๑๒๓ วรรคสอง ตามที่คณะกรรมการได้เพิ่มความขึ้นใหม่ โดยให้เหตุผลสนับสนุน ดังนี้

- เห็นควรให้บัญญัติคำว่า “หรือเกี่ยวกับเพศสภาพ” ไว้ในร่างมาตรา ๑๒๓ ที่คณะกรรมการเพิ่มขึ้นใหม่ เนื่องจากในหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย ไม่ได้บัญญัติให้การรับรองถึงกลุ่มเพศสภาพไว้ ดังนั้น การบัญญัติไว้ในร่างมาตรา ๑๒๓ วรรคสอง จะเป็นการสร้างความรู้สึกกับกลุ่มเพศสภาพว่าไม่ถูกทอดทิ้ง และสร้างความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งทำให้ร่างรัฐธรรมนูญนี้มีความก้าวหน้า โดยให้กลุ่มเพศสภาพมีส่วนร่วมในการพิจารณาร่างกฎหมายที่มีผลกระทบต่อกลุ่มเพศสภาพ และในขณะเดียวกันอาจส่งผลทำให้ร่างรัฐธรรมนูญนี้ได้รับความนิยมมากขึ้นจากกลุ่มเพศสภาพอันมีผลต่อการจัดทำประชามติของร่างรัฐธรรมนูญนี้ด้วย

- เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบที่มาของสมาชิกวุฒิสภาแล้ว คณะกรรมการก็ได้บัญญัติให้ที่มาที่มีความหลากหลาย เช่นเดียวกับกรณีของร่างมาตรา ๑๒๓ วรรคสอง ที่เสนอให้เพิ่มคำว่า “เพศสภาพ” ก็เพียงเพื่อให้กลุ่มเพศสภาพมีส่วนร่วมในการพิจารณาร่างกฎหมาย และเป็นการรับฟังความเห็นเกี่ยวกับการพิจารณาร่างกฎหมายอย่างรอบด้าน เนื่องจากกลุ่มเพศสภาพเป็นกลุ่มคนที่มีลักษณะพิเศษแตกต่างไปจากคนทั่วไป ซึ่งข้อเท็จจริงมีกลุ่มคนเพศสภาพอยู่ในสังคมไทย ดังนั้น เห็นด้วยในการบัญญัติ คำว่า “หรือเพศสภาพ” ไว้ในร่างมาตรา ๑๒๓ วรรคสอง ที่คณะกรรมการเพิ่มขึ้นใหม่

- ในอดีตมีการผลักดันร่างกฎหมายที่เปิดโอกาสให้บุคคลเพศเดียวกันสามารถสมรสกันได้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเรื่องเพศสภาพไม่ใช่เรื่องใหม่หากบัญญัติคำว่า “เพศสภาพ” ไว้ในร่างรัฐธรรมนูญนี้

- เห็นด้วยกับการบัญญัติคำว่า “เพศสภาพ” ไว้ในร่างมาตรา ๑๒๓ วรรคสอง เนื่องจากกลุ่มเพศสภาพไม่ได้เกิดขึ้นโดยกฎหมาย แต่เป็นกลุ่มคนพิเศษซึ่งเกิดมาจากภาวะทางจิตใจของกลุ่มคนเหล่านั้นเอง ซึ่งมีกลุ่มคนดังกล่าวจริงในสังคมไทย ดังนั้น ควรเปิดโอกาสให้กลุ่มเพศสภาพมีส่วนร่วมในการพิจารณาร่างกฎหมาย เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมกับคนทุกกลุ่มในสังคม

ฝ่ายที่สอง ไม่เห็นด้วยกับการบัญญัติคำว่า “หรือเกี่ยวกับเพศสภาพ” ไว้ในร่างมาตรา ๑๒๓ วรรคสอง ตามที่คณะกรรมการได้เพิ่มความขึ้นใหม่ โดยให้เหตุผลสนับสนุน ดังนี้

- ไม่เห็นด้วยกับการให้บัญญัติคำว่า “หรือเกี่ยวกับเพศสภาพ” ไว้ในร่างมาตรา ๑๒๓ เนื่องจากเพศสภาพเป็นเรื่องทางเพศที่ผิดธรรมชาติ ไม่ควรบัญญัติไว้ในร่างรัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ประกอบกับกลุ่มเพศสภาพในสังคมไทยมีจำนวนน้อย หากบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญจะทำให้เกิดบรรทัดฐานที่รัฐธรรมนูญให้การรับรองกลุ่มเพศสภาพ และสิทธิเสรีภาพตามร่างรัฐธรรมนูญนี้ก็ทำให้สิทธิแก่กลุ่มเพศสภาพเพียงพออยู่แล้ว โดยบัญญัติไว้ในหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย และสังคมไทยก็ยังไม่มีความพร้อมที่จะยอมรับให้มีการบัญญัติคำว่า “เพศสภาพ” ไว้ในร่างรัฐธรรมนูญ อาจเป็นการขัดกับจารีตประเพณี และศีลธรรมอันดีงามของประชาชน ประกอบกับร่างมาตรา ๒๗ วรรคสอง ได้ให้การรับรองเฉพาะเพศชายและเพศหญิงเท่านั้น

- การบัญญัติคำว่า “เพศสภาพ” อาจเกิดการตีความจากกลุ่มเพศสภาพได้ว่า ตนถูกเหยียดหยามทางเพศ มีความด้อยทางสังคม โดยจัดให้อยู่ในกลุ่มเดียวกับเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ หรือคนพิการ

ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่ขาดโอกาสทางสังคม ดังนั้น จึงไม่ควรบัญญัติ คำว่า “เพศสภาพ” ไว้ในร่างมาตรา ๑๒๓ วรรคสอง

ทั้งนี้ มีกรรมการตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับการบัญญัติคำว่า “เพศสภาพ” ไว้ในร่างมาตรา ๑๒๓ ดังนี้

- คำว่า “เพศสภาพ” ตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ยังไม่มีความหมายที่ชัดเจนของถ้อยคำดังกล่าว แม้ในหลักการรัฐธรรมนูญจะยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางเพศก็ตาม ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงเจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๑๒๓ ก็เพียงเพื่อต้องการตัวแทนเข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณาร่างกฎหมายจากกลุ่มต่างๆ ที่บัญญัติไว้เท่านั้น ดังนั้น หากจะต้องบัญญัติถ้อยคำดังกล่าวไว้ในร่างมาตรา ๑๒๓ ควรใช้คำว่า “ความหลากหลายทางเพศ” หรือ “ความแตกต่างทางเพศ” หรือ “ความแตกต่างหลากหลายทางเพศ” น่าจะมีความเหมาะสมมากกว่า

- หากบัญญัติ คำว่า “เพศสภาพ” หรือ “ความแตกต่างหลากหลายทางเพศ” จะทำให้เกิดปัญหาในการตีความว่าร่างกฎหมายที่เสนอมาเป็นร่างกฎหมายที่เกี่ยวกับกลุ่มเพศสภาพหรือไม่

- เมื่อพิจารณาเจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๑๒๓ ในการเปิดให้โอกาสให้กลุ่มคนที่เกี่ยวกับร่างกฎหมายเข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณาร่างกฎหมายนั้นๆ ควรพิจารณาในแง่ของการมีส่วนร่วมได้เสียของกลุ่มคนในสังคม ดังนั้น ควรใช้ถ้อยคำในลักษณะที่มีความหมายกลางๆ เพื่อรองรับกลุ่มคนที่มีลักษณะเฉพาะที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

- หากรัฐธรรมนูญนี้ยอมรับคำว่า “เพศสภาพ” ก็ไม่ควรบัญญัติไว้ในร่างมาตรา ๑๒๓ แต่ควรนำถ้อยคำดังกล่าวไปบัญญัติรับรองไว้ในร่างมาตรา ๒๗

ประธานกรรมการกล่าวว่า การบัญญัติคำว่า “หรือเกี่ยวกับเพศสภาพ” ไม่ใช่เรื่องของการที่รัฐธรรมนูญให้การรับรองเพศที่สาม แต่การบัญญัติไว้ในร่างมาตรา ๑๒๓ เพื่อให้กลุ่มเพศสภาพมีส่วนร่วมในการพิจารณาร่างกฎหมายเท่านั้น และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศสภาพมีได้ทั้งที่เป็นกฎหมายที่จำกัดสิทธิ หรืออาจเป็นกฎหมายที่ให้สิทธิ ส่งเสริม สนับสนุน หรือคุ้มครอง แก่กลุ่มเพศสภาพ ก็อาจมีได้ ดังนั้น การบัญญัติ คำว่า “เพศสภาพ” มีเจตนารมณ์เพียงเพื่อให้กลุ่มเพศสภาพมีส่วนร่วมได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพิจารณาร่างกฎหมายในชั้นกรรมาธิการวิสามัญเท่านั้น ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมเช่นเดียวกันกับการพิจารณาร่างกฎหมายที่เกี่ยวกับเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ หรือคนพิการ

การพิจารณาว่าควรบัญญัติ คำว่า “หรือเพศสภาพ” ไว้ในร่างมาตรา ๑๒๓ หรือไม่นั้น ต้องพิจารณาร่างมาตรา ๒๕ และร่างมาตรา ๒๗ ควบคู่กันไป กล่าวคือ ในกรณีที่มีการผ่าตัดแปลงเพศไม่ว่าจะเป็นชายหรือหญิง ปัจจุบันก็สามารถทำได้โดยไม่มีความผิด เนื่องจากรัฐธรรมนูญรับรองในเรื่องสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคไว้ในร่างมาตรา ๒๕ และร่างมาตรา ๒๗ ดังนั้น เห็นได้ว่าวิวัฒนาการทางสังคมในปัจจุบันเริ่มให้การยอมรับกลุ่มคนเพศสภาพมากขึ้น และเมื่อกลับมาพิจารณาถึงกรณีของร่างมาตรา ๑๒๓ แล้ว หากเป็นกรณีที่กลุ่มเพศสภาพเข้าชื่อกันหนึ่งหมื่นรายชื่อเพื่อเสนอร่างกฎหมายเกี่ยวกับเพศสภาพ มีข้อพิจารณาว่าสมควรให้กลุ่มเพศสภาพมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการพิจารณาร่างกฎหมายดังกล่าวหรือไม่ ในทางกลับกันหากเป็นร่างกฎหมายที่เกี่ยวกับเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ หรือคนพิการ รัฐธรรมนูญก็รับรองให้กลุ่มคนเหล่านี้เข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการพิจารณาร่างกฎหมาย

ท้ายที่สุด หลังจากที่ได้ประชุมได้พิจารณาและแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวางในประเด็นการบัญญัติเพิ่มความเป็นวรรคสอง ของร่างมาตรา ๑๒๓ แล้ว ที่ประชุมเห็นควรให้ตัดคำว่า “หรือเกี่ยวกับเพศสภาพ” ออก และให้มีการแก้ไขถ้อยคำเล็กน้อย จากคำว่า “ร่างกฎหมาย” โดยแก้ไขโดยให้ใช้คำว่า

“ร่างพระราชบัญญัติ” เพื่อให้สอดคล้องกับการบัญญัติถ้อยคำของร่างมาตรา ๑๒๓ วรรคหนึ่ง ที่ใช้คำว่า “ร่างพระราชบัญญัติ” ความของร่างมาตรา ๑๒๓ วรรคสอง ที่คณะกรรมการเพิ่มขึ้นใหม่ เป็นต้น

“ในข้อบังคับตามวรรคหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับการตั้งกรรมาธิการวิสามัญเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่เกี่ยวกับเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ หรือคนพิการ ต้องกำหนดให้บุคคลดังกล่าวหรือองค์กรภาคประชาสังคมที่ทำงานเกี่ยวกับบุคคลประเภทนั้นมีส่วนร่วมด้วยไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมาธิการวิสามัญทั้งหมด และส่วนที่เกี่ยวกับการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ประชาชนเข้าชื่อกันเสนอ ต้องกำหนดให้ตัวแทนประชาชนที่เข้าชื่อกันดังกล่าวเป็นกรรมาธิการวิสามัญด้วยไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมาธิการวิสามัญทั้งหมด”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๒๓ เป็นต้นนี้

“มาตรา ๑๒๓ สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามีอำนาจตราข้อบังคับการประชุมเกี่ยวกับการเลือกและการปฏิบัติหน้าที่ของประธานสภา รองประธานสภา เรื่องหรือกิจการอันเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการวิสามัญแต่ละชุด การปฏิบัติหน้าที่และองค์ประชุมของคณะกรรมการ วิธีการประชุม การเสนอและพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและร่างพระราชบัญญัติ การเสนอญัตติ การปรึกษา การอภิปราย การลงมติ การบันทึกการลงมติ การเปิดเผยการลงมติ การตั้งกระทู้ถาม การเปิดอภิปรายทั่วไป การรักษาระเบียบและความเรียบร้อย และการอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งมีอำนาจตราข้อบังคับเกี่ยวกับประมวลจริยธรรมของสมาชิกและกรรมการ และกิจการอื่นเพื่อดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

ในข้อบังคับตามวรรคหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับการตั้งกรรมาธิการวิสามัญเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่เกี่ยวกับเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ หรือคนพิการ ต้องกำหนดให้บุคคลดังกล่าวหรือองค์กรภาคประชาสังคมที่ทำงานเกี่ยวกับบุคคลประเภทนั้นมีส่วนร่วมด้วยไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมาธิการวิสามัญทั้งหมด และส่วนที่เกี่ยวกับการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ประชาชนเข้าชื่อกันเสนอ ต้องกำหนดให้ตัวแทนประชาชนที่เข้าชื่อกันดังกล่าวเป็นกรรมาธิการวิสามัญด้วยไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมาธิการวิสามัญทั้งหมด”

มาตรา ๑๒๔

“มาตรา ๑๒๔ สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามีอำนาจเลือกสมาชิกของแต่ละสภาตั้งเป็นคณะกรรมการวิสามัญ และมีอำนาจเลือกบุคคลผู้เป็นสมาชิก หรือมิได้เป็นสมาชิก ตั้งเป็นคณะกรรมการวิสามัญ หรือคณะกรรมการร่วมกันตามมาตรา ๑๓๒ เพื่อกระทำการพิจารณาขอเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ และรายงานให้สภาทราบตามระยะเวลาที่สภากำหนด

การกระทำการ การขอเท็จจริง หรือการศึกษาตามวรรคหนึ่ง ต้องเป็นเรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของสภา และหน้าที่และอำนาจตามที่ระบุไว้ในการจัดตั้งคณะกรรมการก็ดี ในการดำเนินการของคณะกรรมการก็ดี ต้องไม่เป็นเรื่องซ้ำซ้อนกัน ในกรณีที่การกระทำการ การขอเท็จจริงหรือการศึกษาในเรื่องใดมีความเกี่ยวข้องกัน ให้เป็นหน้าที่ของประธานสภาที่จะต้องดำเนินการให้คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องทุกชุดร่วมกันดำเนินการ

ในการขอเท็จจริง คณะกรรมการจะมอบอำนาจหรือมอบหมายให้บุคคลหรือคณะบุคคลใดกระทำการแทนมิได้

คณะกรรมการตามวรรคหนึ่งมีอำนาจเรียกเอกสารจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็นในกิจการที่กระทำหรือในเรื่องที่พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริงหรือศึกษาอยู่นั้นได้ แต่การเรียกเช่นนั้นมิให้ใช้บังคับแก่ผู้พิพากษาหรือตุลาการที่ปฏิบัติตามหน้าที่หรือใช้อำนาจในกระบวนการพิจารณาพิพากษาอรรถคดี หรือการบริหารงานบุคคลของแต่ละศาล และมีให้ใช้บังคับแก่ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระในส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตามหน้าที่และอำนาจโดยตรงในแต่ละองค์กรตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญหรือตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ แล้วแต่กรณี

ให้เป็นหน้าที่ของรัฐมนตรีที่รับผิดชอบในกิจการที่คณะกรรมการสอบหาข้อเท็จจริงหรือศึกษาที่จะต้องสั่งการให้เจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัดหรือในกำกับ ให้ข้อเท็จจริง ส่งเอกสาร หรือแสดงความเห็นตามที่คณะกรรมการเรียก

ให้สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาเปิดเผยบันทึกการประชุม รายงานการดำเนินการ รายงานการสอบหาข้อเท็จจริง หรือรายงานการศึกษา แล้วแต่กรณีของคณะกรรมการให้ประชาชนทราบ เว้นแต่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา แล้วแต่กรณี มีมติมิให้เปิดเผย

เอกสิทธิ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๑๙ นั้น ให้คุ้มครองถึงบุคคลผู้กระทำหน้าที่และปฏิบัติตามคำเรียกตามมาตรานี้ด้วย

กรรมการสามัญซึ่งตั้งจากผู้ซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด ต้องมีจำนวนตามหรือใกล้เคียงกับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคการเมืองที่มีอยู่ในสภาผู้แทนราษฎร

ในระหว่างที่ยังไม่มีข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๑๒๓ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้กำหนดอัตราส่วนตามวรรคแปด”

ประเด็นการพิจารณา

นายอมร วาณิชวิวัฒน์ โฆษกกรรมการ กล่าวว่า สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศเสนอว่า ควรกำหนดให้พรรคการเมืองฝ่ายค้านได้ตำแหน่งประธานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และประธานคณะกรรมการติดตามการบริหารงบประมาณ สภาผู้แทนราษฎร และเสนอให้กำหนดห้ามมิให้คณะกรรมการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาเรียกเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของรัฐ

นายนิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย กรรมการ กล่าวว่า มีความเหมาะสมหรือไม่ที่จะกำหนดให้พรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลและพรรคการเมืองฝ่ายค้านสลับกันเลือกคณะกรรมการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร เพื่อไม่ให้พรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลได้ตำแหน่งประธานคณะกรรมการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวกับการตรวจสอบรัฐบาลไปทั้งหมด

ประธานกรรมการกล่าวว่า ควรให้สภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้กำหนดสัดส่วนคณะกรรมการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎรกันเองจึงจะเหมาะสม ไม่ว่าฝ่ายรัฐบาลหรือฝ่ายค้านจะได้เป็นประธานคณะกรรมการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎรคณะใดก็ไม่มีผลสำคัญ เนื่องจากคณะกรรมการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎรไม่มีอำนาจในการดำเนินการส่วนประเด็นที่มีความสำคัญที่สุดของมาตรานี้คือความในวรรคสามที่กำหนดให้คณะกรรมการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎรจะต้องตรวจสอบข้อเท็จจริงเอง จะมอบหมายให้บุคคลอื่นกระทำการแทนไม่ได้ซึ่งเป็นการป้องกันมิให้เกิดการแสวงหาผลประโยชน์และข่มขู่ข้าราชการประจำจากบุคคลอื่นซึ่งมิใช่คณะกรรมการ

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๒๔ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๒๕

“มาตรา ๑๒๕ ให้มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ดังต่อไปนี้

- (๑) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
- (๒) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา
- (๓) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง
- (๔) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง
- (๕) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ
- (๖) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทาง

การเมือง

- (๗) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน
- (๘) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
- (๙) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรานี้ โดยให้กำหนดให้กฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ดังนั้น เสนอเพิ่มเติมความเป็น (๑๐) ดังนี้ “(๑๐) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขร่างมาตรา ๑๒๕ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๒๕ ให้มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ดังต่อไปนี้

- (๑) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
- (๒) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา
- (๓) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง
- (๔) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง
- (๕) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ
- (๖) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทาง

การเมือง

- (๗) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน
- (๘) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
- (๙) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน
- (๑๐) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ”

มาตรา ๑๒๖

“มาตรา ๑๒๖ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญจะเสนอได้ก็แต่โดย

(๑) คณะรัฐมนตรี โดยข้อเสนอแนะของศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้อง

(๒) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร”

ประเด็นการพิจารณา

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่ ศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระเสนอว่า ควรกำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระมีสิทธิเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องกับองค์กรของตนได้ด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า ศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระไม่ได้มีความรับผิดชอบต่อรัฐสภา จึงไม่ควรกำหนดให้มีสิทธิเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญได้เอง สาเหตุสำคัญที่กำหนดให้ ศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญต้องเสนอผ่านคณะรัฐมนตรี ก็เพื่อเป็นการตรวจสอบว่าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวมีความเหมาะสมกับอำนาจหน้าที่ของแต่ละองค์กรหรือไม่

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๒๖ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๒๗

“มาตรา ๑๒๗ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาให้กระทำเช่นเดียวกับพระราชบัญญัติ เว้นแต่

(๑) ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ สภาผู้แทนราษฎรต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ได้รับร่าง และในกรณีที่ต้องมีการตั้งคณะกรรมการพิจารณา ร่วมกันของทั้งสองสภาจะต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในเวลาเก้าสิบวันนับแต่วันที่ตั้งคณะกรรมการ ร่วมกัน ในกรณีที่สภาผู้แทนราษฎรดำเนินการไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่า สภาผู้แทนราษฎรให้ความเห็นชอบตามร่างที่มีการเสนอครั้งแรก หรือที่ได้รับจากวุฒิสภา แล้วแต่กรณี

(๒) การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สาม และการลงคะแนนตาม (๔) ต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบ ด้วยมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภาหรือของทั้งสองสภารวมกัน แล้วแต่ กรณี

(๓) ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ แล้ว ให้รัฐสภาส่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นไปยังศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กร อิสระที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ความเห็น ในกรณีที่ศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้อง ไม่มี ข้อทักท้วงภายในสิบวันนับแต่วันที่รับร่างดังกล่าว ให้รัฐสภาดำเนินการต่อไป

(๔) ในกรณีที่ศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้องเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือทำให้ไม่สามารถ ปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้องตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญได้ ให้เสนอความเห็นไปยังรัฐสภา และให้รัฐสภา ประชุมร่วมกันเพื่อพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับความเห็นดังกล่าว ในการนี้

ให้รัฐสภามีอำนาจแก้ไขเพิ่มเติม ตามข้อเสนอของศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอิสระ ตามที่เห็นสมควรได้ และเมื่อดำเนินการแล้วให้รัฐสภาดำเนินการต่อไป”

ประเด็นการพิจารณา

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่า ศาลรัฐธรรมนูญเสนอว่า ควรกำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญได้ดังเช่นที่เคยบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

ประธานกรรมการกล่าวว่า เหตุที่ความในร่างมาตรานี้ไม่ได้กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ เนื่องจากการกำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญตั้งแต่ต้นภายในระยะเวลาเพียงสิบห้าวัน อาจทำให้การตรวจสอบขาดตกบกพร่องในบางประเด็น รวมทั้งเป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลหรือองค์กรใดในอนาคตที่เห็นว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับใดฉบับหนึ่งขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญสามารถเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาตรวจสอบได้

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๒๗ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๒๘

“มาตรา ๑๒๘ ร่างพระราชบัญญัติจะเสนอได้ก็แต่โดย

(๑) คณะรัฐมนตรี

(๒) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่ายี่สิบคน

(๓) ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งหมื่นคนเข้าชื่อเสนอกฎหมายตามหมวด ๓ หรือหมวด ๖

ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

ในกรณีที่ร่างพระราชบัญญัติซึ่งมีผู้เสนอตาม (๒) หรือ (๓) เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินจะเสนอได้ก็ต่อเมื่อมีคำรับรองของนายกรัฐมนตรี

ร่างพระราชบัญญัติให้เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรก่อน”

ประเด็นการพิจารณา

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่า ศาลปกครองเสนอว่าควรกำหนดให้ศาลหรือองค์กรอิสระมีสิทธิเสนอร่างพระราชบัญญัติที่เกี่ยวกับการจัดองค์กรและกฎหมายที่ประธานศาลและประธานองค์กรนั้นเป็นผู้รักษาการเช่นเดียวกับที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๔๒ (๓) ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

ประธานกรรมการกล่าวว่า การเสนอร่างพระราชบัญญัติที่เกี่ยวกับการจัดองค์กรของศาลและองค์กรอิสระนั้น ควรให้เป็นหน้าที่ของคณะรัฐมนตรีและรัฐสภาตามหลักการถ่วงดุลและแบ่งแยกอำนาจ

นายอมร วาณิชวิวัฒน์ โฆษกกรรมการ กล่าวว่า สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศเสนอให้กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการเสนอกฎหมายของประชาชนนอกจากเกณฑ์ในเรื่องจำนวนด้วย

นายธนาววัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง กล่าวว่า จากการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ พบว่าสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศต้องการให้กำหนดว่าในการเสนอร่างพระราชบัญญัติตามมาตรานี้จะต้องมีบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติเสนอมาพร้อมกับร่างพระราชบัญญัติด้วยเช่นเดียวกับที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ซึ่งในประเด็นนี้จะมีการนำไปกำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย และในมาตรานี้ยังมี

ความเห็นจากพรรคประชาธิปัตย์ว่าควรกำหนดให้มีตัวแทนของประชาชนผู้เสนอร่างพระราชบัญญัติเข้ามาเป็นกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า การกำหนดให้มีตัวแทนของประชาชนผู้เสนอร่างพระราชบัญญัติเข้ามาเป็นกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ควรนำไปกำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่า หากไม่กำหนดให้ศาลปกครองและศาลยุติธรรมเสนอร่างพระราชบัญญัติที่เกี่ยวกับการจัดองค์กรและกฎหมายที่ประธานศาลเป็นผู้รักษาการได้เอง ก็ควรกำหนดให้ศาลปกครองและศาลยุติธรรมมีสิทธิเสนอความเห็นไปยังรัฐสภาเมื่อเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติที่เกี่ยวกับการจัดองค์กรและกฎหมายที่ประธานศาลซึ่งรัฐสภาให้ความเห็นชอบมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือทำให้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้องตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญได้ด้วยเช่นเดียวกับความที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๒๗ (๔)

ประธานกรรมการกล่าวว่า ประเด็นดังกล่าวข้างต้นควรนำไปกำหนดไว้ในมาตรา ๑๔๓ ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำร่างพระราชบัญญัติขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๒๘ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๒๙

“มาตรา ๑๒๙ ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน หมายความว่า ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) การตั้งขึ้น ยกเลิก ลด เปลี่ยนแปลง แก้ไข ผ่อน หรือวางระเบียบ การบังคับอันเกี่ยวกับภาษีหรืออากร

(๒) การจัดสรร รับ รักษา หรือจ่ายเงินแผ่นดิน หรือการโอนงบประมาณรายจ่ายของแผ่นดิน

(๓) การกู้เงิน การค้ำประกัน การใช้เงินกู้ หรือการดำเนินการที่ผูกพันทรัพย์สินของรัฐ

(๔) เงินตรา

ในกรณีที่เป็นที่สงสัยว่าร่างพระราชบัญญัติใดเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน ให้เป็นอำนาจของที่ประชุมร่วมกันของประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานคณะกรรมการวิสามัญของสภาผู้แทนราษฎรทุกคนเป็นผู้วินิจฉัย

ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรจัดให้มีการประชุมร่วมกันเพื่อพิจารณากรณีตามวรรคสอง ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่มามีกรณีดังกล่าว

มติของที่ประชุมร่วมกันตามวรรคสอง ให้ใช้เสียงข้างมากเป็นประมาณ ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๒๙ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๓๐

“มาตรา ๑๓๐ ร่างพระราชบัญญัติใดที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นผู้เสนอ และในชั้นรับหลักการไม่เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน แต่สภาผู้แทนราษฎรได้แก้ไขเพิ่มเติม และประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทักท้วงต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ว่าการแก้ไขเพิ่มเติมนั้น ทำให้มีลักษณะเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎร ส่งร่างการพิจารณาไว้ก่อน เพื่อดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๑๒๙ วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่

ในกรณีที่ที่ประชุมร่วมกันตามวรรคหนึ่งวินิจฉัยว่า การแก้ไขเพิ่มเติมทำให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นมีลักษณะเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งร่างพระราชบัญญัตินั้นไปให้นายกรัฐมนตรีรับรอง ถ้านายกรัฐมนตรีไม่ให้รับรอง ให้สภาผู้แทนราษฎรดำเนินการแก้ไขเพื่อมิให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๓๐ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๓๑

“มาตรา ๑๓๑ เมื่อสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ และลงมติเห็นชอบแล้ว ให้สภาผู้แทนราษฎรเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นต่อวุฒิสภา วุฒิสภาต้องพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่เสนอมานั้นให้เสร็จภายในหกสัปดาห์ แต่ถ้าร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน ต้องพิจารณาให้เสร็จภายในสามสัปดาห์ ทั้งนี้ เว้นแต่วุฒิสภาจะได้ลงมติให้ขยายเวลาออกไปเป็นกรณีพิเศษ ซึ่งต้องไม่เกินสามสัปดาห์ กำหนดวันดังกล่าวให้หมายถึงวันในสมัยประชุม และให้เริ่มนับแต่วันที่ร่างพระราชบัญญัตินั้นมาถึงวุฒิสภา

ระยะเวลาในวรรคหนึ่ง ไม่ให้นับรวมระยะเวลาที่อยู่ในระหว่าง การพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๑๓๔

ถ้าวุฒิสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติไม่เสร็จภายในกำหนดเวลา ตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าวุฒิสภาได้ให้ความเห็นชอบในร่างพระราชบัญญัตินั้น

ในกรณีที่สภาผู้แทนราษฎรเสนอร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน ไปยังวุฒิสภา ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรแจ้งให้วุฒิสภาทราบและให้ถือเป็นเด็ดขาด หากมิได้แจ้ง ให้ถือว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นไม่เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๓๑ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๓๒

“มาตรา ๑๓๒ เมื่อวุฒิสภาได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติเสร็จแล้ว

(๑) ถ้าเห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎร ให้ดำเนินการต่อไปตาม มาตรา ๑๔๐

(๒) ถ้าไม่เห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎร ให้ยับยั้งร่างพระราชบัญญัตินั้นไว้ก่อน และส่งร่างพระราชบัญญัตินั้นคืนไปยังสภาผู้แทนราษฎร

(๓) ถ้าแก้ไขเพิ่มเติม ให้ส่งร่างพระราชบัญญัติตามที่แก้ไขเพิ่มเติมนั้นไปยังสภาผู้แทนราษฎร ถ้าสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติม ให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๑๔๐ ถ้าเป็นกรณีอื่น ให้แต่ละสภาตั้งบุคคลซึ่งเป็นหรือมิได้เป็นสมาชิกแห่งสภานั้น ๆ มีจำนวนเท่ากัน ตามที่สภาผู้แทนราษฎรกำหนด ประกอบเป็นคณะกรรมการร่วมกันเพื่อพิจารณาร่างนั้น และให้คณะกรรมการร่วมกันรายงานและเสนอร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมการร่วมกันได้พิจารณาแล้วต่อสภาทั้งสอง ถ้าสภาทั้งสองต่างเห็นชอบด้วยร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมการร่วมกันได้พิจารณาแล้ว ให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๑๔๐ ถ้าสภาใดสภาหนึ่งไม่เห็นชอบด้วย ไม่ว่าอีกสภาหนึ่งจะได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นแล้วหรือไม่ ให้ยับยั้งร่างพระราชบัญญัตินั้นไว้ก่อน

การประชุมคณะกรรมการร่วมกันต้องมีกรรมการของสภาทั้งสองมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม และให้นำมาตรา ๑๕๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ถ้าวุฒิสภาไม่ส่งร่างพระราชบัญญัตินั้นคืนไปยังสภาผู้แทนราษฎรภายในกำหนดเวลาตามมาตรา ๑๓๑ ให้ถือว่าวุฒิสภาได้ให้ความเห็นชอบในร่างพระราชบัญญัตินั้น และให้ดำเนินการตามมาตรา ๑๔๐ ต่อไป”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๓๒ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๓๓

“มาตรา ๑๓๓ สภาผู้แทนราษฎรจะยกร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ตามมาตรา ๑๓๒ ขึ้นพิจารณาใหม่ได้เมื่อพ้นหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่

(๑) วันที่วุฒิสภาส่งร่างพระราชบัญญัตินั้นคืนไปยังสภาผู้แทนราษฎร สำหรับกรณีการยับยั้งตามมาตรา ๑๓๒ (๒)

(๒) วันที่สภาใดสภาหนึ่งไม่เห็นชอบด้วย สำหรับกรณีการยับยั้งตามมาตรา ๑๓๒ (๓)

ในกรณีตามวรรคหนึ่ง ถ้าสภาผู้แทนราษฎรลงมติยืนยันร่างที่ผ่านการพิจารณาจากสภาผู้แทนราษฎร หรือร่างที่คณะกรรมการร่วมกันพิจารณา ด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ให้ถือว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา และให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๑๔๐

ภายใต้บังคับมาตรา ๑๓๔ วรรคสี่ ระยะเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันตามวรรคหนึ่งให้ลดเหลือสิบวันกรณีที่ร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้นั้นเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๓๓ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๓๔

“มาตรา ๑๓๔ ในระหว่างที่มีการยับยั้งร่างพระราชบัญญัติใดตามมาตรา ๑๓๒ คณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะเสนอร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ไม่ได้

ในกรณีที่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติที่เสนอหรือส่งให้พิจารณานั้นเป็นร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภาส่งร่างพระราชบัญญัตินี้ตั้งกล่าวให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าเป็นร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ ให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๓๔ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๓๕

“มาตรา ๑๓๕ การจ่ายเงินแผ่นดิน จะกระทำได้นเฉพาะที่ได้อนุญาตไว้ในกฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่าย กฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ หรือกฎหมายเกี่ยวกับการโอนงบประมาณ หรือกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง เว้นแต่ในกรณีจำเป็นรีบด่วนจะจ่ายไปก่อนก็ได้ แต่ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ ในกรณีเช่นนี้ ต้องตั้งงบประมาณรายจ่ายชดใช้ในพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่ายหรือพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม หรือพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณถัดไป”

ประเด็นการพิจารณา

นายอุดม รัฐอมฤต โฆษกกรรมการ กล่าวว่า ศาสตราจารย์ปรีชา สุวรรณทัต เสนอว่าในเรื่องการจ่ายเงินแผ่นดินนอกจากกฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่าย กฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ หรือกฎหมายเกี่ยวกับการโอนงบประมาณ หรือกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลังแล้ว ควรเพิ่มกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐด้วย

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่า คณะอนุกรรมการพัฒนาระบบบริหารราชการเสนอให้เพิ่มกฎหมายว่าด้วยการบริหารหนี้สาธารณะไว้เป็นหนึ่งในกฎหมายที่สามารถจ่ายเงินแผ่นดินได้ และควรกำหนดให้มีการระบุแหล่งที่มาของรายได้ในการตั้งงบประมาณเพื่อชดเชยเงินคงคลัง

ที่ประชุมแสดงความคิดเห็น ดังนี้

- ร่างมาตรา ๑๓๕ เป็นเรื่องกฎหมายที่เกี่ยวกับการจ่ายเงินแผ่นดิน แต่กฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐที่จะเป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับกระบวนการในการจัดทำงบประมาณ และกฎหมายว่าด้วยการบริหารหนี้สาธารณะจะเป็นเรื่องกรอบการก่อหนี้และคืนหนี้ของรัฐ จึงไม่ได้เป็นกฎหมายที่ให้อำนาจในการจ่ายเงินแผ่นดินโดยตรง ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความชัดเจนเห็นควรมีการสอบถามบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการจ่ายเงินแผ่นดินให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ประธานกรรมการกล่าวว่า การบริหารหนี้สาธารณะเป็นเรื่องการกู้เงินอาจไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องการจ่ายเงินแผ่นดินโดยตรง แต่กฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐตามกรอบในร่างมาตรา ๕๘

วรรคสอง ที่เพิ่มขึ้นใหม่จะครอบคลุมในเรื่องการจ่ายเงินแผ่นดินด้วย จึงสามารถเพิ่มกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐในร่างมาตรา ๑๓๕ ได้ ทั้งนี้ เรื่องกฎหมายว่าด้วยการบริหารหนี้สาธารณะนั้น จะต้องพิจารณาว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ เนื่องจากการกู้เพื่อใช้จ่ายเงินโดยไม่ได้อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของฝ่ายนิติบัญญัติจะทำให้ไม่สามารถทราบได้ว่าได้นำเงินไปใช้ในด้านใดบ้าง เช่น การกู้เพื่อภาพรวมโดยกู้เงินเพื่อทำกิจการคมนาคมนั้นไม่ควรกระทำ เป็นต้น โดยการกู้เงินโดยภาพรวมดังกล่าวควรนำมาไว้ในงบประมาณแผ่นดินเพื่อให้มีการติดตามและตรวจสอบได้

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า เพื่อให้เกิดความชัดเจนควรมีการนิยามคำว่า “เงินแผ่นดิน”
- การใช้เงินของภาครัฐในทุกเรื่องควรต้องนำไปกำหนดไว้ในงบประมาณแผ่นดินเพื่อให้เป็นไปตามระเบียบ และสามารถติดตามตรวจสอบได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า ตามที่คณะกรรมการพัฒนาระบบบริหารราชการเสนอในเรื่องการกำหนดให้มีการระบุแหล่งที่มาของรายได้ในการตั้งงบประมาณนั้น ได้นำไปบัญญัติไว้แล้วในร่างมาตรา ๑๓๗ แต่ในการกำหนดเรื่องชดเชยเงินคงคลังเห็นว่าอาจไม่มีความจำเป็น เนื่องจากเงินคงคลังสามารถนำไปใช้ได้ ในกรณีมีเหตุฉุกเฉิน จากนั้นจึงให้ตั้งงบประมาณชดเชย แต่การหารายได้ไปชดเชยเงินคงคลังจะทำให้เงินคงคลังเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะทำให้เงินที่รัฐต้องการนำไปใช้จ่ายลดลงจึงอาจทำให้เกิดหลักการได้

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๓๕ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๓๕ การจ่ายเงินแผ่นดิน จะกระทำได้นเฉพาะที่ได้อนุญาตไว้ในกฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่าย กฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ หรือกฎหมายเกี่ยวกับการโอนงบประมาณ **หรือ**กฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง หรือกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ เว้นแต่ในกรณีจำเป็นรีบด่วนจะจ่ายไปก่อนก็ได้ แต่ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ ในกรณีเช่นว่านี้ ต้องตั้งงบประมาณรายจ่ายชดใช้ในพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่ายหรือพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม หรือพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณถัดไป”

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

ที่ประชุมมีมติให้นัดประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญครั้งต่อไปในวันอังคาร ที่ ๑ มีนาคม ๒๕๕๙ เวลา ๑๑.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

เมื่อประชุมเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมและกล่าวปิดการประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๘.๓๐ นาฬิกา

นายรัฐภูมิ คำศรี

นิติกรชำนาญการพิเศษ

นางสาววรินทร์พร ปณิธานธรรม

วิทยากรชำนาญการ

นายเฉลิมศักดิ์ ใจขำนิ

วิทยากรชำนาญการ

นายเผ่าพันธุ์ นวลสง
นิติกรชำนาญการ
นางสาวอัจฉรา สอนสมุทร
วิทยากรชำนาญการพิเศษ
ผู้จัดบันทึกการประชุม

นางสาวจินดารักษ์ แสงกาญจนวนิช
ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง
สำนักกรรมาธิการ ๒
ผู้ตรวจทาน

เอกพล ยุทธนากรชัย/พิมพ์